Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 294 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 — (Ն. Տ.) 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 — 19 ՊԷՊԻԻԼ, ԷՎՎԷԼ, 1302

40 ՓԱՐԱ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ. երկու անգամի համար 2 զուրուշ է. աւելի անգամներու համար պատկերաթիւն կրկնել։
Ձեռագրուած վիրաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել.
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
ԹՈՒՂԹԱԳՐԱՏՈՒՆ. Պալաթիա, Նորատունկեան խան։
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝
{ كالاطه } درعليه‌ده نورادونكيان خانده
غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամսեայ	»	» 120
»	»	Եռամսեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Դուրս զրկուած լրագրոյ մասերու գնագին թղթադրութեան վրայ է։

Ծանուցումներ կընդունուին
ԻՍԱՔԲԵԿ ԵՍԱՅԻՆԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Բարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ առաջիկայ 1885 նոր տարւոյ մէջ պիտի շարունակէ հրատարակուիլ նոյն դիրքով, նոյն ձեւով և նոյն ծրագրով։

Պայմանք բաժանորդագրութեան.

Բաժանորդագին Կ. Պոլսոյ համար 10 մէճիտի տարեկան, վեցամսեայ 5 մէճիտի և եռամսեայ 2 1/2 մէճիտի։

Թէ՛ տեղական և թէ՛ գաւառային թղթատարով ղրկուած թերթերու տարեկան բաժանորդագինն է 12 մէճիտի, վեցամսեայն 6 մէճիտի և եռամսեայն 3 մէճիտի։

Գաւառաբնակ բաժանորդներէն յոյժ փոքր մաս մը մինչեւ այսօր իրենց ներկայ 1884 տարւոյ պարտքը վճարած չլինելով, կը ծանուցուի թէ, եթէ մինչեւ առաջիկայ Փետր. 15 չվճարեն ամբողջապէս, Լրագրոյն առաքումը պիտի դադրի։

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ի վերջին թիւը կը պարունակէր։
Ա. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. Ռուսիոյ վիճակը.
Բ. ԳՐԱԿԱՆ. Ֆրանսական Ակադեմիա. — Ընդհանրութեան նոր ընտրութիւն Ֆրանսական Գրչէջ.
Գ. ԱԶԳԱՅԻՆ. Հանրութիւն մը չէր կրնար Տ. Նէրսէս Ս. Պատրիարքի է վաղ.
Դ. ՆՈՐԱՎԷԳԻՐ. Տարեշրջանի երգեր. Թղթատարութեան անուանը.—Թարգմ. Լ. Բ.
Ե. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. Օրագրագիտութիւն (ՎԻՏՈՐ ՀԻՒԳՕ).—Թարգմ. Տ. Ս. ՍԵՓԵԱՆ.
Զ. ՔԱՂՈՒԱԾ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՑ. Աբրաբէն, Նէրէին, Աչքայն.
Է. ԴՐԱՄԱԿԱՆ.
Ը. ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ. «ՍԻՄՈՆԷ ԵՒ ՄԱՐԻ».

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Համասլաւեանք յանուն Մակեդոնիոյ բաւական աղմուկ յարուցին վերջերս։ Թէեւ ի սկզբան տեղային բռնութիւններէ ու կեղեքումներէ դանդաւորու ձեւն ստացաւ այս շարժումը, բայց շատ չանցած իւր բուն գոյնը դուրս տուաւ։ Կը յիշուի թէ Ա. Յակոբեանոսի դաշնագիրը շատ ընդարձակ սահմաններ տուած էր Պուլկարիոյ, որ Տէրութեան Մակեդոնական գաւառներէն ալ մաս մը կը ստանար, և կը տարածուէր մինչեւ Եգէական Ծովն։ Օսմանեան Տէրութեան համար բարեբախտաբար, Պերլինի Վեհաժողովն յոյժ չափաւորեց Ռուսիոյ ծայրայեղ պահանջումներն, և Պուլկարիա ըստ կարի սահմանափակեցաւ իւր բնական սահմանաց մէջ։ Բայց ո՛չ նուազ յայտնի է թէ այս կարգադրութիւնն գոհ չմնացին Սլաւք, և սլաւ միութեան և քաղաքական բարգաւաճման ու ծաւալման ձանձրանքը, որ «Համասլաւեան» ընդհանրանուամբ կը ճանչուին, չդադրեցուցին իրենց ձանձրաքրտ պուլկար տարրի խնդիրը վառ պահելու համար, որ սլաւական ծաւալման միակ միջոցն էր Պալքանեան թերակղզւոյն մէջ։

Մակեդոնիա «խնդիր» յարուցանելու ինչ ինչ դիւրութիւններ կ'ընծայէ։ Հոն քով քովի բնակեալ կը գտնենք Պուլկարներ, Յոյներ, Ալպանիացիներ և Թուրքեր։ Այս զանազան տարերց միջեւ գժտութիւնք պակաս չեն։ Պուլկարք և Յոյնք ցեղային և եկեղեցական խնդիրներով դառնացեալ են իրարու դէմ։ Ալպանիացւոց լեռնային կենցաղավարութիւնն և խաղաղ դաշտաբնակ Թուրքաց կեանքը կ'ընծայեն հակապատկերներ, որք երբեմն անհաճոյ ձեւերով երեւան կուգան։ Եւ երբ, այս հանգամանաց մէջ, քաղաքական հակառակ շահեր իրարու կը բախին, դժուար չէ գուշակել թէ «խնդիրներ» պակաս չպիտի լինին, մինչեւ իսկ ամենէն զօրաւոր վարչութեան ներքեւ։ Իսկ եթէ, որ և է պատճառաւ, այս վարչութիւն պատչաճ աղդեցութիւնը ցոյց տուած չլինի, խնդիրներն աւելի շուտով կրնան հասունանալ։ Վերջերս Պուլկարք աղաղակ մը յարուցին Եւրոպոյ մէջ թէ իրենց եղբարքը, բնակեալք ի Մակեդոնիա, կը հալածուին, և քստմնելի պարագայներ ծանուցին։ Պէլճիայի քաղաքագէտ և տնտեսագէտ հրապարակագիր մը, Պ. տը Լավլէյ, պտրտեցաւ Սեւանիկի նահանգին մէջ, և անգլիերէն լրագրաց մէջ հրատարակեալ նամակներով ոյժ տուաւ այդ գանգատներու։ Բայց Սեւանիկի անգլ. հիւպատոսն ինք տեղեկագրեց թէ յոյժ չափազանցեալ են այս գանգատներ, մինչ Օսմանեան կառավարիչը չյամեցաւ բացորոշապէս հերքել զայնս։

Ա.յսպիսի դէպքեր շատ պատահած են։ Թէ եւրոպական լրագրեր հարատահարական լուրեր հրատարակեն, յիւսոյ կառավարիչներ ու հիւպատոսներ, տեղական քննութեամբ, հերքում տան այդ հրատարակութեանց, շատ անգամ տեղուած է այս։ Բայց Մակեդոնիոյ «խնդիր» ասա չի վերջանար։ Յոյնք իրենց բնատուր սրամտութեամբ, զգացին թէ բոլոր այս ողբագին աղաղակներու ներքեւ քաղաքական թագուն նպատակներ կային։ Թէ Պուլկարք, Մակեդոնիոյ կարծեցեալ հարատահարութիւններէն գանգատելով, իրապէս կ'ուզէին Մակեդոնական խնդիր մը յարուցանել ի նպաստ պուլկարական շահուց։ Ուստի, Յոյներն ևս ամեն կերպով ջանացին Պուլկարաց շարժման հակառակ շարժում մ'ի գործ դնելու։ Ա.յսպէս ընելով Յոյնք ո՛չ այնչափ Օսմ. կառավարութեան շահերն, որչափ հելլենական տարրին իսկ շահերը կը պաշտպանէին։ Պ. տը Լավլէյ, տիկին Նովիքոֆ, և ուրիշ գրագէտներ որ ի նպաստ Պուլկարաց կը գրեն, Մակեդոնիոյ մէջ Պուլկարները մեծամասնութիւն կը գրանէին. իսկ Յոյներն՝ անչնչան փոքրամասնութիւն մը։ Ա.յս պարագայ շատ աւելի զայրացուցած է Յոյները քան բոլոր այն ծայրայեղութիւններ զորս Պուլկարք և իրենց համակրողք վերագրած էին Օսմ. վարչութեան ի Մակեդոնիա։ Յոյնք կ'ուզեին հելլենական տարրը զօրաւորնկատել ի Մակեդոնիա, ո՛չ միայն զի շատ Յոյներ կան բնակեալ այդ նահանգի մէջ, այլ նաեւ զի հելլենական քաղաքակրթութիւնը կը տիրէ հոն, զի դպրոցներն ու վաճառականութիւնն Յունաց ձեռքն են, և այլն։ Պուլկարք կը ծաղրեն իրենց վաղեմի հակառակորդաց այս յաւակնութիւններ, և իբրեւ պուլկարական երկիր կ'ուզեն նկատել Մակեդոնիան, ուր կը պնդեն թէ իրենք Յոյներէ շատ աւելի են, և ուր մեծ փութով կը ջանան պուլկարական ազգային կրթութիւն մը տալ իրենց զաւակաց, զերծ կացուցանելով զայնս հելլենական քաղաքակրթութեան ազդեցութենէն, որոյ ներքեւ դաստիարակուած էին իրենց հարք։ Եղիր տարիներն ալ մոռնալ կը թուին թէ անգլն Օսմանեան հզօր տէրութիւն մը կայ, որ և ո՛չ մէկուն միտք ունի թողելու Մակեդոնիան, զոր կը նկատէ պարզապէս Օսմանեան նահանգ մը։ Բայց առ այժմ, քանի որ թէ Յունաց և Թուրքերոյ շահերը կը պահանջեն իրաց վիճակին անփոփոխ պահպանումն ի Մակեդոնիա, օսմանեան և հելլենական շահերն յայտմ մասին դաշնակից են պուլկարական և սլաւական շահուց դէմ, և որովհետեւ Յոյնք նոյնչափ հակակրողներ ունին յեւրոպա որչափ Պուլկարք, հաւանական չէ բնաւ որ Մակեդոնական խնդիրն Եւրոպոյ մէջ տեւական արձագանգ մը գտնէ, և երբ մ'ուներ։

Ա.յսպէս խորհելու մասնաւոր պատճառ մ'ունինք, յիշելով թէ ո՛չ Աւստրիա ո՛չ ալ Ռուսիա ճիշդ այս պահուս տրամադիր չեն թուիր քայքայելու որ և է ձեռնարկ որ լինի Արեւելից կողմէ նոր խնդիր յարուցանելու նպատակաւ։ Ռուսիա Եւրոպոյ մէջ գործօն աշխարհավարութեան մը չի հետեւիր այս միջոցիս, առաւելապէս զբաղուած գոլով ներքին խնդրովք և Կեդրոնական Ասիոյ աշխարհակալութեանց վերակազմութեամբ։ Սրբոնեփէի կայսերական տեսակցութիւնը, նոր հաւասարք տալով եւրոպական խաղաղութեան պահպանման, գեթ ժամանակի մը համար եւս ապահոված է զայն, մինչ Արեւելից կողմէ յանուն զանազան ազգութեանց յուզեալ ամեն խնդիր կրնայ վտանգել այս խաղաղութեան։ Եւ Աւստրիա Ռուսիայէն աւելի պատճառներ ունի եւրոպական խաղաղութեան անխախտ պահպանման բաղձալու. մանաւանդ Պալքանեան թերակղզւոյ մէջ գործոց խառնաշփոթ մէկ երեւոյթի սառնալը բնաւ չուզեր, գեթ մինչեւ որ աւարտի արեւելեան երկաթուղեաց միացումն եւրոպական երկաթուղեաց հետ։ Ինչպէս ուրիշ առիթներով բացատրած ենք, Արեւելից նկատմամբ Աւստրիոյ մեծագոյն նպատակն առ այժմ այս երկաթուղեաց միացումն է, որոյ մասին վերջնական կարգադրութիւնները չեղան դեռ։ Մնաց որ, Աւստրիա ինք եւս որոշած չէ տակաւին թէ, Մակեդոնիոյ մէջ, ո՞ր տարրին շահերը պարտի պաշտպանել, պուլկարի՞ն թէ յոյնին։ Աւստրիա երբեմն Պուլկարաց, երբեմն ալ Յունաց մեծ համակրանք ցոյց կուտայ։ Մինչ աւստրական դիւանագիտութիւնը Սոֆիայի մէջ բաւական յաջողութեամբ կը մրցի ռուսականին դէմ, և զՊուլկարիա տարուէ տարի կը ձգէ աւստրական շահուց շրջանակին մէջ, Յունաստանի հետ ալ յարաբերութիւնները կը մտերմացնէ, և Պալքանեան թերակղզւոյ այս երկու կարեւոր տարրերն հաւասարապէս սիրաշահիլ կը թուի։ Բայց Յոյնք բնազդմամբ կը կասկածին Հապսպուրգեան Կայսրութեան այս գգուանքներէն, և փափաքող են Մակեդոնիոյ վրայ Օսմ. իշխանութեան անվթար պահպանման. զի տարբեր իշխանութեան մը ներքեւ գիտեն թէ իրենց ազգային ամեն բաղձանքներ ու ձգտումներ շուտով պիտի չեղծանան։ Եւ եթէ Մակեդոնիոյ խնդիրը փոքր ի շատէ կարեւորութիւն ստացած և ուշադրութիւն գրաւած է վերջին օրերս, միակ պատճառն այն է ապաքէն որ Թուրքիոյ, Ռուսիոյ և Աւստրիոյ Տէրութեանց և պուլկար ու հելլեն տարերաց ներկայ շահերն այսպէս իրարու դէմ մրցման դաշտ մ'ունին հոն։ Ա.յս մրցումի թագուն վիճակի մէջ կրնայ շարունակիլ. զի հակառակ այն աղմուկին զոր վերջերս՝ յանուն Մակեդոնիոյ կարծեցեալ հարատահարութեանց՝ հանել ուզուեցաւ, չենք կարծեր բնաւ որ խնդիրն առաւել շօշակելի ձեւ մը ստանայ ներկայ պարագայից մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ.

Ճարտարագործական ասպարէզին վրայ Ռուսիոյ կարգ մը մեծամեծ պատրանքները փարատեցան, (կ'ըսէ Բեգ-ըսպուրկէ գրուած կարեւոր նամակ մը, որ երեւցաւ Մ...ի վերջին թուով։) Ռուսիոյ քաղաքականութիւնն էր՝ ծանր մաքսեր դնելով օտար ապրանաց վրայ՝ պաշտպանել ներքին ճարտարագործութիւնն։ Ասոր մէջ մեծ շահ տեսնելով, Մոսքուայի գործարանատէրք ձեռք բերին ո՛չ միայն պաշտպանութիւն մը, այլ մինչեւ իսկ արգելիչ դրութիւն մը, որոյ չնորհիւ կարելի չէր որ Սիլեզիոյ գերմանական գործարանաց արտադրութիւնք Ռուսիա մտնելով մրցէին բնիկ արտադրութեանց դէմ։ Բայց այս արգելիչ մաքսի գրութիւնը ռուս գործարանատէրց ակնկալութեան հակառակ արդիւնք տուաւ։ Սիլեզիոյ գործարանատէրք, տեսնելով որ անհնար էր մրցիլ սահմանագլխին վրայ հաստատուած արգելիչ մաքսատրոց դէմ, սահմանագլուխն անցան, և հաստատեցան ի Ռուսականիոլոնիա, մանաւանդ իվոտս, որ տեսակ մը Մանչէսթր եղած է այժմ։ Հոն հարիւրաւոր գործարանք շինուեցան Գերմանաց ձեռօք, գերմանացի արհեստաւորներով ու գործաւորներով, գերմանական մեթոտներով և ընդ գերմանական տնօրինութեամբ։ և հիմա ռուսական հողի վրայ հաստատուած այս օտար գործարանաց արտադրութիւնք Մոսքուայի հրապարակը կը հանին 100ին 35էն 10 աւելի ժամն քան Մոսքուայի ռուսական գործարանաց արտադրութիւնները։

Բաց ասոնի, ռուսական աշխարհակալութիւնք ի Կեդրոնական Ասիա՝ մեծ յոյսեր ներշնչած էին ռուս գործարանատէրց, որք կարծելով թէ մեծաքանակ ապրանք պիտի վաճառէին ասիական ժողովրդոց, այն աստիճան աճեցուցած էին արտադրութիւնները, որ այժմ, որպէս զի մթերեալ վաճառք կարենան ծախուիլ և իրենք չմնանան, պարտաւորուած են շաբաթն երեք օր միայն և օրը վեց ժամ բանեցնել գործարանները, մինչ յառաջագոյն շաբաթն եօթն օր և օրն ամբողջ 24 ժամ կը բանեին։ Երբ ռուս գործարանատէրք վաճառք ղրկեցին ի Կեդրոնական Ասիա, հոն ալ անգլիական մրցման բախեցան, որոյ կեդրոնն էր Հնդկաստան։ Խօսք կայ Տէրութեան ասիական նոր երկիրներուն սահմանագլխոց վրայ եւս մաքսային չգթայ մը հաստատելու. բայց այս գործողութիւն կը կարօտի նոյն երկիրներու վարչային կատարեալ կազմակերպութեան մը, զոր տակաւին հեռի են ստանալէ, և ցարչափ թերի է վարչային և ոստիկանական կազմակերպութիւնն, օտար արտադրիչք դիւրաւ կրնան մաքսանենգութիւն ընել։ Այժմ Մոսքուայի գործարանատէրք Անգլիացւոց մրցման ենթակայ են Կեդրոնական Ասիոյ մէջ և Կայսրութեան ուրիշ ամեն կողմէ՝ Գերմանաց մրցման, որք հաստատեալ կան ի ռուսական Բալտիկա։ Հետեւանքն այն եղաւ որ այս գերմանացի նորահաստատ գործարանատէրք Զարին կառավարութեան խնդիր մատուցին մաքսերուն եւս առաւել բարձրացման համար, մինչ Մոսքուայի գործարանատէրք ադոր հակառակը խնդրեցին, այսպէս գերերն յեղաշրջելով։ Ռուս գործարանատէրք ոմանք աւելի յառաջ երթալով, խնդրեցին որ մաքսային դիծ տալ իրեն։

— Պարո՞ն, բաւ հայր Ֆուէնէոյ, կրնայիք երթալ դուրը հառաչել։

— Տակաւին սրդողած է էք ինձ, գոչեց Թամպուրնաք։ Ինչո՞ւ համար, երեկ ձեզ ծաղրելո՞ւս համար։ Պատճառ մը չէ այդ։ Օրերը կը յաջորդեն և չեն նմանիր միմեանց։ Այս առաւօտ նորածին տղու մը պէս պարզամիտ և քաղցր եմ, և դուք կրնաք, առանց անպատեհութեան, առաքինաբարդ քաղաքացի, բաժանորդ ընել զիս ձեր զբօսանաց։

Նախ, ո՛ Ֆուէնէոյ, ես նեղած եմ թոյնս, և բնաւ մնացած չէ վրաս։ Երկու ժամ անցուցի Իվէթի ջաղացքին Անգլիացին սափրելու համար, և ոչ եւս ախորժ ունիմ ուրիշ մարդ սափրելու։

Ա.յս պատասխան արթնցուց Պ. Լէքոքի ուշադրութիւնն։

Իւր առջեւ Անգլիացւոյ, Անգլիուհւոյ և մինչեւ իսկ Անգլիոյ խօսք եղած միտքը կը բերէր։

Բայց չէր ուզեր գնդակը ցատկած միջոցին բռնել, այսինքն անմիջապէս տեղեկութիւն հարցնել Թամպուրնաքի յիշած անձին վրայ։

Սակայն Պ. Ֆուէնէոյ կատարեց իւր փափաքը։

Սա բարկանալով որ Թամպուրնաք իւր քիչ մ'առաջ ընելիք տգաւորութիւններն եկաւ յանկարծ ընդմիջեց, և վայրկեան մ'առաջ ճանչել ուզելով զայդ անհաճոյ կատակասէր, փութաց ընդդիմաբանել։

(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(121)(

ՍՈՓՈՒԻՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ
ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Զ.

— Այո՛։ Երեւակայեցէք որ ես Փարիզ գնացած էի գանձային արժէթղթոց վերջանեայ տոկոսներն ստանալու... յունվար 13ին, շաբաթ օր մը։

Իրիկուան Սավոյեան վերադառնալ կ'ուզէի, վասն զի դուրսը չեմ պառկիր երբէք։ Սկզբունքս է այս։

Պարտաւորուեր էի Պաթիսեոլ երթալ գործի մը համար, և ժամ եօթն անցած էր երբոր հանրակառքէն իջայ Օսէրոնի առջեւ։ Շոգեկառքը ժամուն թիկունքը մնացեր։ Հաղիւ ժամանակ ունէի քալելով կայարան երթալու։ Ես կառք չեմ նստիր երբէք։ Այս ալ ըսկըզբունքս է։

Ձմերայ կ'ելնեմ, և Սուֆրոյ փողոցին անկիւնը Լէորէոյի կը պատահիմ, որ անտի երկու քայլ հեռի կը բնակէր։ Ինձ կը կպչի, և հետս ընկերանալով, իւր վերջին ցոփութիւնները կը պատմէ ինձ։

Իւր սովորութիւնն էր այս։ Ի զուր կ'ըսէի իրեն թէ չէի ախորժեր. նա կը շարունակեր։ Ա.յսպէսի կէտեր կուգար որ ականջս դոցել կ'ուզէի։

Ա.յն իրիկուն շատ զուարթ էր, և սկսաւ Անգլիուհւոյ մը պատմութիւնն ընել, որուն ծանօթացած է եղեր ի Լոնտրա, ուր դատի մը պատճառաւ գնացած էր անցեալ տարի։

— Իրեն հետ օպանեալ կի՞նը։

— Ձէրդիւ։ Հրաշալի նկարագրութիւն մ'ըրաւ անոր վրայ, նմանը չտեսնուած գեղեցկութիւն մը, որ կը պաշտէր զինքն... իւր յիսունուերկու տարեկան հասակին մէջ... կը հարցնեմ ձեզ քիչ մը... և իրեն հաճոյ լինելու համար Արպալէթի փողոցին մէջ կը բնակէր։

Ես ալ խնդացի քթին, ինչպէս որ կ'երեւակայէք, և նեղացաւ։ Ցայնժամ սկսաւ յանդիմանել զինքն։ Լսի թէ աւելի լաւ կ'ընէր իւր կնոջ և զաւակաց հետ կենալ՝ քան թէ երթալ ամեն իրիկուն Մայր-կոտիշին երգել պոռնկի մը տան մէջ. վասն զի ամեն իրիկուն հոն կ'երթար ապուշը։

Դիտէք ինչ պատասխանեց ինձ։ Պատասխանեց թէ ընտիր ճաշ մը ղրկած էր իւր տարիուհւոյն տունն, և եթէ հաճէի իրեն հետ երթալ և ի միասին ճաշել, կրնայինք լաւ մ'զբօսնուլ։ Լսելու էիք ի՞նչպէս մերժեցի։

— Ինչո՞ւ չգնացիք։ Ոճիրը չէր դրծուեր։

— Կը կարծէք։ Ընդհակառակն՝ ես աներկբայ եմ թէ փոխանակ երկուքի՝ երեք դիակ պիտի գտնուէր, բաւ Ֆուէնէոյ եղերերգական ձայնիւ։ Եթէ գնացած լինէի, չէի կրնար այս առաւօտ շամբանիա խմել ձեզ հետ։

— Սակայն ոճրագործը չէր համաձակեր երկու մարդոյ վրայ միանգամայն յարձակիլ։

— Ոճրագործը մինակ չէր, որովհետեւ իւր մեղակիցը բռնուեցաւ, երբոր սպանեալ կինն արկղի մը մէջ դրած կը տանէր... ինչպէս գիտէք, խուլ-համրը, զոր աւանակաբար փաղուցին...

Ասկէ զատ, ոճրագործը Լէորէոյի դէմ կ'ոխար. որոշած էր սպանել զայն նոյն երեկոյին, և իմ ներկայութիւնս չէր կրնար արգելուլ զայն։

— Ինչէ՞ն գիտէք սպանելու որոշումը...

— Լէորէոյ բաւական հակցուց ինձ գործը։ Տակաւին բառ առ բառ միտքս է Բանթէոնի հրապարակին մէջ ըրած պատմութիւնը.

«Սիրելի բարեկա՛մ, ըսաւ ինձ, աքաղաղի մը չափ երջանիկ կը լինէի եթէ երիտասարդ մը չպտքաեր Անդլուհւոյս շուրջն, որպէս զի խլէ զայն իմ ձեռքէս։

«Կ'երեւի թէ ժամանակաւ Լոնտրայի մէջ ճանչած է զայն, և այժմ Փարիզի մէջ զիրար դատած են։

«Արդէն երկու երեք անգամ իրիկունները տեսայ զայն որ դուրս կ'ելնէր՝ երբոր ես ներս կը մտնէի, և կը կասկածիմ որ կը ջանայ համոզել զՄարի որ թողու զիս և Անդլիա վերադառնայ։

«Մինչեւ իսկ Մարի պատուիրեր է իւր սենեկապանուհւոյն որ պատասխան ուղեւորութեան արկղերն, և երեկ ըսպառնացաւ ինձ թէ պիտի չուէր այս իրիկուն։

«Վիճեր էինք այն երիտասարդին համար, բայց լիովին համոզեց զիս թէ չէր սիրեր զայն. ուստի հաշտուեցանք և այս իրիկուն ժամ լինեն ի միասին պիտի ճաշենք»։

Ո՞րչափ անմտութիւն, խե՛ղճ Լէորէոյ, եղբակացուց ծերուկն։

— Աւելի բան մը չիմացո՞ւց ձեզ, հարցուց Պ. Լէքոք այնպիսի ձայնիւ մը որ ակամայ կը դողար։

— Ո՛հ, չեմ ուզեր ամենն ալ պատմել։ Կը շարժակեր, մեծ մեծ կը ջարդէր, և գրեթէ տան անգամ կրկնեց. «Եթէ այդ գեղանի երիտասարդն յանդգնի ճաշի միջոցին իւր քիթը ցուցնել դռնէն դուրս պիտի ընեմ։

«Հուժկու երիտասարդ մ'է, ըսաւ, մեծ թխսրակ մը քսան և ութ տարեկան, սեւ մորուք, լայն ուսերով, բայց զիս չկրնար վախցնել. իւր հաշիւն աւելի շուտ կը կարգադրեմ անդ՝ քան թէ դրասենեկիս մէջ։

«Կը սրվեցնեմ իրեն ինձ պէս մարդու մը ծաղկոցներուն մէջ պարտիլ։

«Այդ ծանծաղամիտները չեն կրնար ծանր կշռել ինձ հետ։ Ես տարիքիս թուոյն չափ հաղարական ֆրանք հասոյթ ունիմ, բայց և միանգամայն կոլովի բաղուկ»։

Ա.յս՝ աւելցուց Պ. Ֆուէնէոյ դէմքն հեգնարար ծամածռելով, իրաւունք ունէր իւր կրծովի բաղկին վրայ պարծելու։

Սրիկայ Լէքոք անոր գլուխը ջախջախեց հատ դաւազանի մը հարուածով, առանց ժամանակ թողու որ ձեռքը վերցնէր։

Երբոր լսեց զայս անուն, որում Լէորէոյի նախկին ընկերը նախատական մակդիր մը կը լծորդեր, դատապարտելոյն հայրը ցնցուեցաւ՝ կարծես թէ երկրորդ անգամ լսելով իւր որդւոյն մահուան դատավճիռը։

Ա.յս մանրամասնութիւնք, զորս սարսափելի ծերուկն իւր բերեկամէն լսած էր, բնաւ տարակոյս չէին թողուր։

Ձէրդիւ Լուվրի պատկերն էր զոր ըսպանեալ վաճառականը գծած էր իւր հակառափոյզ նկարագրած ժամանակ, և այս պատկեր բնաւ չէր նմաներ Թալպիաքի։

Պ. Լէքոք, զարհուրեալ, կը ջանար զսպել զիւր բուռն սրտայուզութիւն։

Ցաղջեցաւ զսպել, և երբ կը պատրաստուէր քանի մը կէտեր լուսաւորելու համար հարցումներ ընել Պ. Ֆուէնէոյի, յանկարծ դուռը բացուեցաւ։

Բարձրահասակ նիհար մարդ մը ճաշի սրահը մտաւ ինչպէս թնդանօթի ռումբ մը նկուղեալ՝ մարակոցի մը մէջ։

Ա.յս մարդ, որ կատարելապէս Տոն Քիշոթի կը նմաներ, Թուլուզցի Պ. Թամպուրնաքն էր, բաղի լերդերու կարկանդակ վաճառող ուղեւոր և միանգամայն շրջիկ երգահան։

Ֆուէնէոյի առջեւ կանգնեցաւ, ինչպէս թատերերգակ մը հասարակութեան առջեւ, և բամբ բայց խորունկ ձայնիւ մ'սկսաւ ժողովանի սա եղանակն երգել.

Երկար տարեն շրջեցայ զաղխարհ,
Եւ տեսան զիս ամեն դիւց,
Շնթելով թխահերն ու խարտեաշ,
Սիրել, հառաչել ըստ դիպաց։

Լուվրի հայրն ախորժ չունէր խընդալու, և սակայն այս անհեթեթ երեւոյթ քիչ մը զուարթացուց զայն։

Միւս կողմէ գիտէր որ այդ բաղի լերդերու կարկանդակ վաճառողը պարտած էր Սավոյեանին, և կը յուսար որ յախուռն շաղակրատելով կրնար օգտակար տեղեկութիւններ տալ իրեն։

— Պարո՞ն, ըսաւ հայր Ֆուէնէոյ, կրնայիք երթալ դուրը հառաչել։

— Տակաւին սրդողած է էք ինձ, գոչեց Թամպուրնաք։ Ինչո՞ւ համար, երեկ ձեզ ծաղրելո՞ւս համար։ Պատճառ մը չէ այդ։ Օրերը կը յաջորդեն և չեն նմանիր միմեանց։ Այս առաւօտ նորածին տղու մը պէս պարզամիտ և քաղցր եմ, և դուք կրնաք, առանց անպատեհութեան, առաքինաբարդ քաղաքացի, բաժանորդ ընել զիս ձեր զբօսանաց։

Նախ, ո՛ Ֆուէնէոյ, ես նեղած եմ թոյնս, և բնաւ մնացած չէ վրաս։ Երկու ժամ անցուցի Իվէթի ջաղացքին Անգլիացին սափրելու համար, և ոչ եւս ախորժ ունիմ ուրիշ մարդ սափրելու։

Ա.յս պատասխան արթնցուց Պ. Լէքոքի ուշադրութիւնն։

Իւր առջեւ Անգլիացւոյ, Անգլիուհւոյ և մինչեւ իսկ Անգլիոյ խօսք եղած միտքը կը բերէր։

Բայց չէր ուզեր գնդակը ցատկած միջոցին բռնել, այսինքն անմիջապէս տեղեկութիւն հարցնել Թամպուրնաքի յիշած անձին վրայ։

Սակայն Պ. Ֆուէնէոյ կատարեց իւր փափաքը։

Սա բարկանալով որ Թամպուրնաք իւր քիչ մ'առաջ ընելիք տգաւորութիւններն եկաւ յանկարծ ընդմիջեց, և վայրկեան մ'առաջ ճանչել ուզելով զայդ անհաճոյ կատակասէր, փութաց ընդդիմաբանել։

մը քաշուի նոյն իսկ ռուսական Բոլսոնիոյ և բուն Ռուսիոյ միջեւ. բայց ռուս կառավարութեան մնտեսական յետադիմութիւնը դեռ այդ ասոիճանի չէ հասած։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Նոր և ծանրագոյն արկածներ տեղի ունեցան Սպանիոյ մէջ։ Դարուս մեծագոյն երկրաշարժներէն մին, կամ լաւեւս՝ կարգ մը երկրաշարժներ՝ հազարաւոր կենաց կորուստ պատճառեցին, ինչպէս ընթերցողք համառօտիւ տեղեկացան Հաւասի հեռագրերէն։ Թղթաթերերով առնուած առաջին մանրամասնութեանց նայելով, Անտալուզիոյ նահանգին մէջ 40 տարբեր կէտերու վրայ երկրաշարժը ծանր ինամներ պատճառած է։ Վէլէզ Մալակայի կարեւոր քաղաքը կիսովին կործանած է, և մեռելոց թիւը թէեւ պաշտօնապէս ըստուգուած չէ դեռ, մեծ պէտք է լինի։ Փլատակներու տակէն դիակներ կը հանուին շարունակ։ Կրանատայի մօտ Ալպուխարէրս քաղաքն ամբողջապէս կործանած է, և առաջին ցնցումէ 200 անձին՝ փլատակաց ներքեւ մնացած և մեռած են։ Արէնաս տէլ Ռէյ քաղաքին մէջ ալ նոյնչափ կորուստ կայ։ Բանի մը տուներ միայն կանգուն կը մնան, և քաղաքին մանաւանդ աղքատաց թաղերուն մէջ աղեխարշ տեսարան մը կը տիրէ։ Շատ տեղեր հեռագրերը խլուած են ցնցման սաստկութենէն, կամ փլատակաց ներքեւ մնացած են. ուստի տակաւին ճիշդ լուրեր չեն առնուած։ Երկիրը շարժման մէջ է դէպի շարունակ, այնպէս որ առաջին ցնցմանց դիմացող շէնքերն յետոյ տեղի կուտան։ Ուստի, բնակիչք կը վախնան վերադառնալ իրենց կիսակործան բնակարանները։ Շատ մը քաղաքաց բնակիչք դուրս ելած են բոլորովին, և մօտակայ դաշտերու մէջ վրաններու ներքեւ կը բնակին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿՈՏՈՐԱԾԸ

Պարսկաստանի Հայոց կոտորածի մասին «Արեւելք»ի հաղորդած ցաւալի իրողութիւններն ազգային ամեն շրջանակներու մէջ մտածութեանց առարկայ եղած են։ Եկեղեցական հարք, գովելի նախանձախնդրութեամբ ժողովրդեան եղբայրսիրական կարեկցութիւնն յուզելու ձեռնարկած են։ Ինչպէս արդէն ծանուցինք, անցեալ կիրակի օր Գերապատիւ Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս սրտառուչ քարոզով մ'ազդուապէս յուզեց Պէշիքթաշի Հայոց սրտերն։ Երէկ ալ Արժ. Տ. Կարապետ Վ. Թադեատոսի Կէտիկ բաշայի եկեղեցւոյն մէջ գեղեցիկ յորդոր մը կարդաց ժողովրդեան ոգէպէս զի մտածէ իրեն Պարսկահայ եղբարց այս աղետալի դիպադրութեան վրայ։ «Հայ ազգն, ըսաւ, որ այսքան սիրոյ և երախտապարտութեան ցոյցեր կուտայ առ հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքն, այն ատենն որ մինչեւ իսկ այս պահուս արծաթէ պղակ մը կը դնուի Ն. Սբրբազնութեան շիրմին վրայ, այդ հայ ազգը չէ կարող անտարակոյս անտարբեր հանդիսատես լինել իր հեռաւոր եղբարց աղէներուն»։

ԱՐԾԱԹԵԱՆ ՊՍԱԿՆ

Թեդրսպուրկի Հայ ուսանողաց կողմէ զրկուած արծաթեայ պսակն, ըստ փափաքանաց յիշեալ ազնիւ երիտասարդութեան, խմբագրութենէս ձեռամբ տարուեցաւ երէկ ի Մայր Եկեղեցի և Ս. Պատարագի արարողութեան ժամանակ դրուեցաւ հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքի շիրմին վրայ, ի ներկայութեան խուռն և երկիւղած բազմութեան մը։

ԵԶՆԻԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Սարգիսեան առաջնորդ Դեր. Եզնիկ Եպիսկոպոս Պոլսոյ նախագահ ատենի կողմէ կոչնագիր ստացած լինելով, վաղը յիշեալ դատարանին պիտի ներկայանայ Ազգ. Պարիսք-քարանի Բաբու Թէհէտսի Ֆրէնկեան Արբահամ Էֆէնտիի հետ։

Արապկիրու Կրօնական և Բաղաքական ժողովք, իրենց առաջնորդին բացակայութեան պատճառաւ ազգային գործոց երեսի վրայ մնալն յայտնելով, իրենց առաջնորդին անյապաղ յուզարկումը կը խնդրեն Պատրիարքարանէն։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՎԱՆ

Դոհութեամբ կ'իմանամք թէ Վիեննա հաստատեալ ազգայիններէն Օհան էֆէնտի Օտապաշեան և Կալկաթայի Հայ վաճառականներէն Լիէնեանց Ղեւոնդ աղա Մկրտիչեան պաշտպան գրուած են երկու սաներու՝ Վանայ Կեդրոնական վարժարանին համար, յանուն հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքի։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ալէքսանդրիայէն դեկտեմբեր 19 թուով հետեւեալը կը գրեն մեզ։

«Ամսոյս 9ին, կիրակի օրը մեծահանդէս շքեղութեամբ կատարուեցաւ տեղւոյս Հայոց Ս. Պօղոս Պետրոս Նորաշէն եկեղեցւոյն օծումն, ընդ Նախագահութեամբ Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական Տեղապահ Դեր. Տ. Յարութիւն Արքեպիսկոպոսի Վեհապետեան որ յատկապէս հրաւիրեալէր ընդերից Արժ. վարդապետաց։

«Նորաշէն տաճարը լի էր ազգային և օտարազգի հանդիսականաց խուռն բազմութեամբ, ոյոց մէջ էին նաև եգիպտական կառավարութեան ներկայացուցիչ բարձրատիճան անձինք, այն է Ալէքսանդրիոյ Վսեմ. Մուհաֆիզ փաշան, ծովային տեսուչ և ոստիկանապետ փաշաները, մաքսատան, թղթատարութեան և առողջապահութեան պաշտօնատանց տնօրէնք, ամեն ազգէ առաջնակարգ սեղանաւորք և մեծահարուստ վաճառականք։

«Դեր. Սրբազան Հայրը պարագային յարմար տաճկերէն քնարի և ազդու ատենախօսութեամբ մ'օրհնեց և գովեց Օսմանեան բարեխնամ Պետութեան և Եգիպտական Բարձր. Փոխարքայի խնամատուն կառավարութիւնն, երկեղեցւոյ շինութեան նախկին բարերարներն և արդի նուիրատուներն և աշխատաւորներն յորս մեծապէս կը փայլի Վսեմ. Յակոբեան Թագաւոր փաշայի անունն, որուն անձնուիրական աշխատութեամբնի գը. լուխ ելած է Ազգ.քանդրիոյ Հայոց Նորակառոյց եկեղեցւոյն շինութիւնն, և որոյ վայելչակերտ ճարտարապետութեան ու ճոխութեան վրայ օտարազգի հանդիսականք գովեստներով խօսած և գոհունակութիւն իսկ յայտնած են Վսեմ. Թագաւոր փաշայի քաջակիրթ ճաշակին և անխոնջ գործունէութեան համար, որ արդարեւ մեծ պատիւ է մեր Վսեմ. փաշային, և իրաւամբ նորա անունն անմահ պիտի մնայ եգիպտոսի մէջ»։

Նիկոմիդիայէն մեզ գրուած նամակ մը խորին ցաւօք կը ծանուցանէ տեղւոյն նշանաւոր ազգայիններէն Մեծ. Դրիգոր էֆ. Ամատանեանի մահն։ Հանգուցեալը բաղում կառավարական պաշտօններ վարած էր. այլ մանաւանդ Հայ հասարակութեան համակրութիւնը գրաւած էր իւր կարեւոր ծառայութեամբ, զոր մատուցած էր ազգային ամեն գործերու, մանաւանդ կրթութեան մասին։

ԴՊՐՈՑՆԱԿԱՆ ՆՈՎԱՏ

Սամսթիոյ երկսեռ վարժարանաց հոգաբարձութիւնը մեծաւ գոհութեամբ և շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ թաղին Ս. Սահակեան Սանուց ընկերութիւնն, ըստ իւր նպատակին, ներկայ ամէն սկսեալ առ այժմ 130 զրուշի ամսական նպաստ մը յատկացուցած է յիշեալ երկսեռ վարժարանաց։

ՄԻԱՅԵՆԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ ՀԱՅՈՑ

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանենք թէ վերջին պարահանդիսի առթիւ հետեւեալ ազնուականներն հանգանակուած են Սօֆիայի մէջ, ձեռամբ տեղւոյն Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց ներկայացուցիչ Մեծ. Քարլօ էֆէնտի Սէրբոսի։

Արժ. Տ. Թադէոս քահանայ Սալոնիքեան	Օսմ. ոսկի 1
Մեծ. Քարլօ էֆ. Սէրբոսէ	» 2
Մեծ. Մինաս էֆ. Զայեանէ	» 1
Հայկազեան-Նպաստաւէտ Գրագրօգուտ ընկերութենէ	» 1
Գումար	» 5

Դարձեալ յատուկ գանձանակով Սօֆիայի մէջ հանգանակեալ, ձեռամբ տեղւոյն Միացեալ ընկերութեանց ներկայացուցիչ Քարլօ էֆ. Սէրբոսի Օսմ. ոսկի 2

Պատիւ ունիմք ծանուցանել թէ Սամսթիոյ Օժանդակ Մասնախումբի անդամոց մեծ մասն անձնական զրաղմանց պատճառաւ հրաժարած լինելով, նոր ընտրութիւնք կատարուած են այս անդամէ Մասնախումբն հետեւեալ կերպիւ կազմուած է վերջնակատպէս.

Մեծ. Տեարք		
Սեպուհ էֆէնտի	Բլատեան	Նոտեռապետ
Գրիգոր »	Այլրճեան	Առեռապիր
Յարգիս »	Ցոլսէփեան	Գանձապետ
Յակոբ »	Վարդանեան	Անդամ
Յարութիւն »	Անտոնեան	»
Թորոս »	Մկրտիչեան	»
Յակոբ »	Յովհաննէսեան	»
Մինրան »	Յովակիմեան	»

Այն Պատուիրեալ Մասնախումբն արդէն գործի ձեռնարկած ըլլալով, ներկայիս ջերմ հրաւէր կը կարդանք Սամսթիոյ մեծարոյ ազգայնոց մասնակցիլ բացուած բարեգործութեան և արդեամբ նպաստել Ընկերութեան։

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանենք թէ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են Հայոց Միացեալ ընկերութենէն։

Իսկիւտարու Պատ. Մասնախմբէն (երկու անդամէն) Դրկն. արծաթ 2610

Դարձեալ Իսկիւտարու Պատ. Մասնախմբէ, անցեալ տարի Իսկիւտարու մէջ յօգուտ ընկերութեան բացուած վաճառատնոյի հասոյթն	826
Գալատիոյի Պատ. Մասնախմբէն (երկու անդամէն)	956
Եէնիգարուի » »	1952 50
Գուրուչէշմէի » »	200
Սալամբոմրուդի » »	143
Նաթալիի ազգայիններէ Վ. Սեբաստացի Ապրօ Բագրատիի իշխանէ (տարեկան նուէր ներկայ 1834 տարւոյ համար) անգլ. ոսկի	5
Ս. Թաղի տօնին առթիւ Թոմասիոյի մէջ հանգանակեալ, ձեռամբ տեղւոյն Մասնախմբին դրկն. արծթ.	227 50
Ս. Յովհան Ոսկեբերանի տօնախմբութեան առթիւ Գալատիոյի Ս. Եկեղեցւոյ մէջ հանգանակեալ	118
Ս. Հրեշտակապետի տօնախմբութեան առթիւ Պալատու Ս. Եկեղեցւոյ մէջ հանգանակեալ	102
Ի դիմաց Հայոց Միացեալ Ընկ.	
Տնօրէն Ժողովոյ	
Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. Զոհրապ	Գ. Ց. Ցալէնդեան

Կ. Պոլիս, 18/30 դեկտ. 1894
Ղալաթիա, Կէօչէ-Օղլու խան

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

(ԴԱՀԻՐԷՆ)

Կ. Պոլսոյ Դուռ-Թափուի բնակիչներէն Օսմանեան հպատակ և Դահիրէի մէջ մեռնող ակնավաճառ Ճէնէ-Հէրէն Սարը Յակոբ Պ. Դարամճեանէն առնելիք ունեցողները կը հրաւիրուին որ Եգիպտոսի մէջ բնակողները՝ թղթակցէս ոսկեայ մինչեւ երեսուն և մէկ օր, իսկ Եգիպտոսէ դուրս դտնուողները մինչև քառասուն և հինգ օր ներկայացնեն Առաջնորդարանս իրենց ձեռք ունեցած մուրհակներն։

Ի լրանալ այդ պայմանաժամու, հանգուցեալին ժառանգութիւնները պիտի կարգադրուին և պիտի բաշխուին նորա ժառանգորդաց միջեւ, հետեւաբար այնուհետեւ երեւան ելնող պահանջատերց խնդիրք նկատողութեան չպիտի առնուի և օրինաւոր չպիտի համարուի։ Առաջնորդական

Առաջնորդարան Հայոց Փոխանորդ
ի Դահիրէ Տ. ԿՈՐԱՊԵՏ
18 Նոյեմբեր 1894 ԲՈՒՀԱՆԵՑ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ

Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ ներքին գործոց նախարարութեան առաջին քարտուղար Սաադդ պէյի։

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Նախորդ ընդհանուր դատախազ Ալի էֆէնտի Բերայի նախագահ ատենին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ։

Հալէպի վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Նաճիմ էֆէնտի Տիարբէքիրի վերաքննիչ ատենին դերնախագահ անուանեցաւ։

Արտաքին գործոց նախարարութեան նորընտիր խորհրդական Ֆաթրի պէյ՝ շաբաթ օրը կայսերական պալատը գնաց իւր հոգեհանգիստը մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին։

Նորընտիր խորհրդականն ապա Բ. Դուռն երթալով իւր պաշտօնին գլուխն անցաւ և իւր պաշտօնակցաց շնորհաւորութիւններն ընդունեց։

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք, կայսերական Հաֆիզէ դրահաւորն երէկ ցուրտ իկալ անվտանգ և ամենայն գիւրութեամբ։

Մայրաքաղաքիս զանազան կողմերէն բազմաթիւ հանդիսականք, որոց թիւը 10,000ի մօտ կը հաշուէր, փութացած էին ներկայ դտնուիլ սոյն հանդիսին, Ծովուն երեսը չէր տեսնուեր նաւակներէ և մակոյկներէ որք լի էին հանդիսատեսներով։ Խագիւղի, Ֆէնէրի և Պալատու ծովեղերքին և պատշգամներուն վրայ խուռն բազմութիւն կը տեսնուէր։ Արքունի նաւարանին չորս կողմը խարսխեալ Օսմանեան և օտար նաւերու դրօշակները պարզուած էին։ Նաւարանին բերանն, երկու կողմանվրայ դէմ առ դէմ կեցած էին Մէջինէ-Զաֆէր և Ամէրլլահ քարվէթներն, որք նոյնպէս լի էին հանդիսատեսներով։ Այս երկու շոգեշարժ քարվէթներուն շուրջը շղթայ մը կազմած էր ծովային զօրաց խումբը։

Ժամ ճիշդ 8ին ամեն ինչ պատրաստուած լինելով, նախ բարեմաղթութիւն ներկարգացուեցան վասն երկարութեան կենաց Վեհ. Սուլթանին, և ոչխարներ զոհուեցան։

Ապա նորաշէն զրահաւորին բոլորտիքը գտնուած նեցուկները մէկ կողմ առնուելով, սկսաւ նաւն յամրքնթաց սահիլ դէպ ի ծով։

Այս պահուս նուագարանք ընտիր մարշ մը կ'երգէին։

Երբ Հաֆիզէի ծայրն ոկսաւ նաւարանի բերանէն դուրս ելնել, հազարաւոր բերաններ սկսան «մաշալլահ» աղաղակել, որուն յաջորդեց «Փատիշահըմ չոգ եաշա»։

Հանդիսին ներկայ էին ծովային նախարար Հասան փաշա, Հոպարթ և Տիլավէր փաշաները, կայսերական սենեկապետ Մահմուտ պէյ, ջրանկրաց վաշտին հրամանատար Զէյնէի փաշա և այլ բազմաթիւ պաշտօնատարք, ինչպէս նաև դեսպանատանց պահակ շքեղնաւերուն հրամանատարք։

Ինչպէս արդէն ծանուցած ենք, ռուսական դեսպանատան առաջին թարգմանն Պ. Իվանոֆ արձակուրդով Բեգրսպուրկ ուղեւորեցաւ այս շաբաթ օր, և երկրորդ թարգման Պ. Մաքսիմոֆ պիտի փոխանորդէ նմա առժամապէս։

Բեգրսպուրկի Անգլիական դեսպան Սըր Էտ. Թորնթոն, որ Կ. Պոլսոյ դեսպան անուանած է հակառակ Մէմորիալ Տիրլոմաթիքի կարծեաց, որ կը պնդէր թէ Սըր Բոպերթ Մորիէ կոչուած է այդ պաշտօնին, յառաջիկայ ամսոյ վերջերը մայրաքաղաքս կ'ընպասուի։

Թէպէտ Սթամպուլ այսպէս կը ծանուցանէ, բայց մեր մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով կը կարծենք թէ նորընտիր դեսպանն հազիւ մարտ ամսոյ մէջ պիտի կարենայ դալ։

Ռուսիոյ դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու՝ նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Բ. Դրան ներքին և արտաքին գործոց՝ ինչպէս նաև Պետական խորհրդոյ պաշտօնեից՝ մէկմէկ ամսական տուրիլ սկսաւ այսօր։

Կայսերական թնդանօթարանի թընդանօթաձիգ և ամրաշէն զօրքերն իրենց շրջանն աւարտած լինելով իրենց մնացորդ ամսականներն և իրենց հայրենիքն ուղեւորելու համար պէտք եղած ճանբու ծախքերն ստացան երէկ։

Սթամպուլ Կայս. կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Մոտակայի լեռնարնակ քուրդ ցեղերուն հայ գիւղերու մէջ ի գործ դրած աւարառութեանց և սպառակութեանց վրայ, և կը յարէ թէ այդ չարագործութեանց առաջը կարենալ առնլու համար բաւական թուով զօրք պէտք է զրկել։

Մոտկանի փոխ-կառավարիչ Զիա պէյ հրաժարական տուած է և ի մեծոյ Կ. Պոլիս պիտի գայ։

Վերջերս խնդիր եղած էր գիտնալու համար թէ Թոդրալ հասութիւ և Բէյիի վարչութեան այն պաշտօնեայք, որք յառաջագոյն կառավարական ծառայութեան մէջ կը գտնուէին, իրաւունք պիտի ունենայի՞ն հանգստեան թոշակ ստանալու որոշեալ ժամանակին լրանալէն յետոյ։ Բ. Դուռն և յիշեալ երկու վարչութիւնք՝ յետ բանակցութեան՝ կարգադրեցին այս օրինական կէտ, և որոշուեցաւ որ Բէյիի պաշտօնեայք, թէպէտև յառաջագոյն կառավարական ծառայութեան մէջ գտնուած լինին, այդ հանգամանքէ զուրկ պիտի նկատուին և իրաւունք չպիտի ունենան հանգստեան թոշակ պահանջելու։

Իսկ թոդրալ հասութիւ վարչութեան Օսմանեան հպատակ պաշտօնեայք իրաւունք պիտի ունենան հանգստեան թոշակ ստանալու, բայց իրենց ստացած թոշակին 100ին 5ն հանգստեան մնտուկին պիտի թողուն ըստ օրինի։

Այս պայման օտար հպատակաց համար պարտաւորիչ չէ. եթէ յօժարին 100ին 5ը թողուլ, իրենք ալ իրաւունք կ'ունենան հանգստեան թոշակ ստանալ ապագային մէջ։ ——

Վիեննայի Բոլիթիչէ Քորէսբոնտէնց լրագրին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Արեւելեան-Ռումելիի գաւառին երնական, կրթական, երկրագործական և առեւտրական նորընտիր տնօրէններուն վրայ, որոց անուանումն այս օրերս վաւերացաւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ։

Երնական նոր տնօրէնը, Պ. Մաճարոֆ, որ յիշեալ պաշտօնատան ընդհանուր քննիչ էր յառաջագոյն, աշակողմեան երեսփոխան մ'է, և իւր գրագէտ՝ ասպարէզ մտած է նախ Պուլղարիոյ դիւաւոր լրագրաց և հանդէսներուն մէջ տնտեսական ընկերական և աշխարհավարական ներքին խնդրոց վրայ ընտիր յօդուածներ հրատարակելով։ Պ. Մաճարոֆ Ա. Ռումելիի վարչութեան մէջ մտած է իբրև անդամ հաշուական սենեկի, և ապա երնական պաշտօնատունը մտած է։ Պ. Մաճարոֆ մինչեւ ցարդ լաւ համբաւ կը վայելէ։

Երկրագործական, առեւտրական և ներքին գործոց նորընտիր տնօրէնը՝ Պ. Հաքանոֆ խորին հմտութիւն ունի քաղաքական տնտեսութեան, տակուն կամաց և արթուն մտքի տէր է։ Երեսփ. ժողովոյ դեր-նախագահ Պ. Եանքոլոֆ յաջորդեց Պ. Հաքանոֆի, երբ սա թողուց զայդ պաշտօն՝ վերոյիշեալ երեք ճիւղերու տնօրէնութիւնն ստանձնելու համար։

Իսկ կրթական նոր տնօրէնը, Պ. Վէլիչոֆ, հազիւ 24 տարեկան երիտասարդ մ'է, բայց՝ հակառակ իւր երիտասարդութեան՝ խոր հմտութիւն ունի վարչական այլ և այլ ճիւղերու մէջ, և արթուն միտք մը։

Այս կերպիւ Կալրիեէ փաշա իւր շուրջը բոլորեալ ունի այսօր իւր կուսակալութեան ամենէն ընտրելագոյն պաշտօնատարներն, որով կը յուսացուի Ա. Ռումելիի գաւառն աւելի բարգաւաճ և դօրեղ։ աւելի բանաւոր վիճակի մէջ տեսնել այսուհետեւ։

Դատական նոտարարութիւնը վերջին օրերս շրջաբերական մ'ուղղեց Թուրքիոյ դատական ընտիրներուն և ընդհանուր դատախազներուն՝ իմասին Կայսերական անձնական դանձուն և անհատից մէջեւ վարուած դատերու ծախուց։

Այս տեսակ դատերու մէջ, դանձուց նախարարութիւնը դատական ծախքէ և տուրքէ ազատ պիտի լինի. իսկ հակառակ կողմն՝ այսինք անհատք՝ երբ դատը կորնցունեն, պարտին բոլոր ծախքերը վճարել։

Բէյթի վարչութեան նորընտիր դերտնօրէն Պերթրամ էֆէնտի իւր պաշտօնին դլուխը կ'անցնի այսօր։

Օսմանեան Հանրային Պարտուց վարչութեան գերմանացի պատուիրակ կէչէր էֆէնտի մայրաքաղաքս կ'ընպասուի յառաջիկայ ամսոյ մէջ։

Հանրային Պարտուց վարչութեան քննիչներէն Ակեահ էֆէնտի, Գոնեայի դաւառին մէջ հարկ եղած քննութիւնները կատարելէ յետոյ, մայրաքաղաքս եկաւ։ Ցիչեալ վարչութիւնը գնահատելով նորա արժանաւոր աշխատութիւններն, հարիւր օսմանեան ոսկով վարձատրութիւն մ'ըրած է նմա։ Նմանապէս Միտիլլիի քննիչ Միհրան էֆէնտի, իւր պաշտօնը գոհացուցիչ կերպիւ կատարելէ յետոյ Պոլիս վերադարձաւ և կը կարծուի որ նա ալ վարձատրութեան մ'արժանանայ։

Անցեալ շաբթու լաւ հագուած մարդ մը Պէշիկթաշ Հաճի Հիւսէյին էֆէնտի անուն ռուսական պարսիկ վաճառականի մը տունն երթալով ֆրանսերէն երկու նամակ յանձնեց։

Առաջին նամակն, որ Ռուսիոյ հիւպատոսարանի կնիքը կը կրեր, կը խնդրեր Հիւսէյին էֆէնտիէն որ հաճի 70 ոսկի յանձնել գրաբերին՝ ոտիպղտական պէտքի մը համար, զոր Հիւպատոսարանը կը խոստանար անյապաղ հատուցանել։

Իսկ երկրորդը տպեալ հրաւիրագիր մ'էր, նոր տարւոյ առթիւ հիւպատոսարանին մէջ կատարուելիք հանդիսին ներկայ գտնուելու։ Տպագիր նամակին բաց ձգուած տեղը գրուած էր Հիւսէյին էֆէնտիի անունը։

Պարսիկը փութաց անմիջապէս վճարել 70 ոսկին, առանց իսկ մտածելու թէ Ռուսական դեսպանատունն յունուար 1/13ին կը տօնէ նոր տարին։ Յաջորդ օրն Հիւսէյին էֆէնտիի դրագիրը մասնաւոր գործով մը հիւպատոսարան երթալով, դիպուածով յիշեց իւր տիրոջ զրկուած երկու նամակները։ Թարգմանը, զայս լսելով, յայտնեց թէ այդ տեսակ գիր մը չէր ուղղուած, և թէ գործին մէջ խարդախութիւն մը պարտէր լինիլ։ տպա խնդրեց գրագրէն որ յիշեալ նամակներն իրեն դրկէ, որպէսզի կարենայ իրողութիւնն ստուգել։ Նամակներն հիւպատոսարան զրկուեցան և տեսնուեցաւ որ առաջնոյն ներքեւ գտնուած կնիքը կեղծ էր։ Իսկ երկրորդն արդարեւ հիւպատոսարանի տպեալ հրաւիրագրերէն էր, զոր դիւանատունէն գողցած և միւս նամակին կցած էին, փոխառութիւն աւելի անկասկած կերպիւ կատարելու համար։ Այս պարագայներէն հետեւցուցին թէ խարդախութեան հեղինակը կա՛մ հիւպատոսարանի մարդոցմէն մին պարտէր լինիլ կամ դրսէն մէկն որ հիւպատոսարանի մէջ գործակից մ'ունէր։ Քննութիւն բացուելով գտնուեցաւ այս վարպետ խարդախութեան հեղինակն հիւպատոսարանի մարդոցմէն միոյն ընկերն էր, և տունը խուզարկելով գտնուեցան 33 ոսկի և քանի մը կեղծ թղթեր։

Խուզարկութիւնք կը շարունակուին։

Մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դերասատէր Պ. Նիքոլա Զարիֆի, որ այս պահուս Աթէնք կը գտնուի, տասն հազար ֆրանք նուիրեր է տեղւոյն Էվանկելիսմոս անուն հիւանդանոցին, որ Օլիմպիադուսյոյ պաշտպանութեան ներքև կը գտնուի։

Ժամանակէ մը հետէ կը դիտուէր որ Էմիրկէնի ծովեղերեայ անբնակ տանց և մզկիթին դրան ուռնակներն անյայտ կը լինէին։ Տեղւոյն ոստիկանութիւնը բաւական աշխատութեամբ յաջողեցաւ վերջապէս ձերբակալել այս նորատեսակ գողութեան հեղինակներն, որք նոյն գիւղէն Վասիլի և Սթավրի անուն երկու յոյն սատանաներ էին։

Երէկ, իրիկուան դէմ, Ղալաթիա, Արապ ճամիսիի մօտակայ խանութպանի մը, Սանճաքճը Սիւլէյման էֆէնտի, յիշեալ մզկիթը գնաց աղօթելու. վերադարձին, խանութին դուռը բաց գտաւ և երկաթի կոտր մը դեռին ձրգուած, ու ներս մտնելով տեսաւ որ իւր խնայողութեամբ հաւաքած ու պահած 65 ոսկւոյ գումարը գողցուած էր։ Ոստիկանութեան խմբագրեալ ուսումնասիրութեան մասին տեսնելու և խուզարկութիւնը սկսան։

Սիւլէյման էֆէնտի՝ իրեն գրացի խանութպանի մը վրայ կասկած ունի, վասնզի նա միայն գիտէ երեր իւր դպիսի գումար մը պահած լինիլը։

ԱԶԳ

Գրիգոր էֆ. Սինապեան և Գալուստ էֆ. Դուլումճեան, փաստաբանք վկայեալ Փարիզու իրաւագիտական Համալսարանէն, հաստատած են իրենց գրասենեակն ի թիւ 7. 8. Իպտիրի օղլու խան Ղալաթիա։ 4—13

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱԳԱՍ

ԺԻՒԼ ՖԷՐՐԻ ԵՒ ՏԸ ՆՈԱՑԼ, ՄԱՐԳԻԶՆ

Փարիզ, 2 յունվար

Նախարարապետ Պ. Ժիւլ Ֆէրրի այս առաւօտ ընդունեց տը Նոայլ Մարգիզն, որուն հետ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ։

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ Կ'ԱԳՈՒԹԻՆԻ

Լոնտրա, 2 յունվար

Պ. Կլատսթոն, որ վերջին օրերս հիւանդէր, ապաքինել սկսած է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզ, 3 յունվար, առ.

Պատերազմական Նախարար Քամբրոն զօրավարն հրաժարական տուաւ և ընդունուեցաւ։

Փարիզ, 3 յունվար, երբ

Բանակին 17 դ գունդին հրամանատար Լրվալ զօրավարը պատերազմական Նախարար անուանեցաւ։

Փարիզ, 4 յունվար

Զրոյց կը պտրտի թէ Քամբրոն զօրավարին հրաժարման վրայ նոր զօրք պիտի զրկուի ի Թոնքին, Քէյունէկ պիտի թողուի և բոլոր զօրութիւնք Թոնքինի վրայ պիտի համախմբին։

Թոնքինի Ֆրանսական զօրաց հրամանատար Պրիէր տը լ'Իլ՝ կիսաբաժնի զօրավար անուանեցաւ։

ՖՐԱՆՍԷՈ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Հանոյ, 4 յունվար

Երէկ, Շիւի մտ, Նէկրիէ զօրավարն յաղթեց և ի փախուստ դարձուց վեցհազար Չինացիներէ բաղկացեալ զօրախումբ մը։

ԱԺԱՆՆ ՌՈՒԹԼԸ

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Աթէնք, 3 յունվար

Երեսփոխանական ժողովն իւր այս ատուրնտին մէջ երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող քանի մը նախարարական առաջարկներ քննարկեց, և յետոյ իւր նիստերը փակեց մինչեւ յունվար 22։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՊԱՅԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 24 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

ամիս Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	110
3 » » »	(վճռական)	109 3/8
» Բարլ. » »	(պանքայի)	22 95
» » »	(վճռական)	23 02 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկն.	8 35 1/2
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	8 35
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 34
Բարձրագոյն գին	»	8 34
Նուազագոյն	»	8 30
Կէս օրին	»	8 30 1/2
Իտնիֆիէ Եգիպտական (Գ. Կ.)		—
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		—
Բերայի մէջ		—
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.		70 10
Կէս օրին		70 10
Հէվալէսիզ		17 1/2
Բէյքոր գնսօլիտէի		—
» իտնիֆիէի		—
Փոխառութիւն 1863	Ֆր.	74
» 1865	»	55 50
» 1869	»	48 50
» 1873	»	43
Պոն տիւ Թրեզոր	Անգլ. Լ.	20 50
Ռումելիի երկաթուղի	Ֆր.	44
Օպլիկատոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	68

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄԵՔ

Լոսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	3 29
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լ.	7 3
Պանք տը Գոմո	»	5 25
Սօս. Շանտ է վալէօր	Օսմ. Լ.	3 20
Թրամուէյ	» »	292 1/2

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 ֆրանկանոց	»	87 33
Անգլիական ոսկի	»	16 70
Բալ Խրէրիալ	»	90 3
Ֆրիմէց	»	51 10
Ռուպլի թղթադրամ	»	8 75
» արծաթ	»	89 10
Ֆիորին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 2
Վենտոց	»	102 30
Լինգոց	»	102 30
Մէթալիք	»	99 10
Գրնդ	»	780
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 3 Յունվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ գոցուեցաւ		99 1/8
Օսմ. բացուեցաւ		8
» » գոցուեցաւ		8
Օսմ. փոխառութիւն 1865		11 1/4
» » 1869		9 7/8
» » 1871		68 1/2

» » 1872	19
» » 1873	8 3/4
Փոխառութիւն 1877	81 1/4
Պանք Օթոման	14
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	96 1/2
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	63 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	87 1/2
Տպրա Սանիէ	62 1/4
Ֆոմնիթալ (փոխառ. Լօչիլտ)	87 1/2
Հունգարական պարտութուղթ 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիեննա, 3 Յունվար ժամ 10 վ. 30 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 85
Օսմանեան երկաթուղի	21 20

Բարիզ, 3 Յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % ... բաց	109 40
» » 3 % ... բաց	79 45
Օսմանեան քանսոլիտէ բացուեցաւ	8 02 1/2
» » գոցու. (գ. կ.)	7 85(՞.)
» » 1865	56
» » 1869	48
» » 1873	43
Օսմանեան երկաթուղի	44
» Բէյթի բաժնեթուղթք	512 50
Պանք Օթոման	600
Գրէտի Լիոնէ	526 25
» Ֆոնսիէ	1337 50
Բաժնեհատոն Լիոնի (գուբ. կոր.)	1237 50
Սուէզի ջրանցք	1840
Ռուսական 5 % 1877ի	101 1/2
Իտալական Ռանթ	99 55
Եգիպտական միացեալ գոց	322 50
Սպանիական (արտաքին)	60 1/4
Բրիսրիմէ թիւրք	386 25
5% Հելլենական	352 50
Հէք Լոնդոնի վրայ	25 32

ԲԱՐԻՁ ԲԹԹ ՊՈՒՐՍ

Յունվար 3 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	109 35
Օսմանեան »	
Եգիպտական միացեալ	—

ԳԱԻՈՒՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԱՖԻՈՆ-ԴԱՐԱՀԻՍԱՐ, 15 դեկտ.

Պատերազմութիւն երբէք չենք ունեցած տեղւոյս ազգային գործոց վրայ գոհունութեամբ խօսելու. և երբ առիթը կը ներկայանայ այդ խնդիրը չօշափելու՝ միշտ մի և նոյն դժգոհութիւնը յայտնելու հարիւն տակ կը գտնուինք։ Զուսինք մեք բնաւ, նոյն իսկ գաղափարը, ինչ որ այլուր կը կոչեն ազգային գեղեցիկ։ Իբրեւ ազգային մարմին, ունինք միայն Թաղ. Խորհուրդ մը և այն՝ անուամբ և եթ, և չգիտենք թէ ի՞նչ կրնէ երկար ատենէ ի վեր։ Երբ Ս. Առաջնորդն ասա եկաւ, կը յուսայինք որ նոր զարկ մը տրուէր գործոց, բայց այժմ յուսախաբութիւնը կատարեալ է. մի և նոյն տարտամ վիճակը անփոփոխ կը շարունակէ, և գաղտնական խրն դիրն որ իրաւունք ունէր մեր ուշադրութիւնն մեծագոյն առարկայն լինելու՝ մաղիւ չափ տարբերած չէ նախկին անգոհացուցիչ վիճակէն։ Առաջնորդ թէ ժողովուրդ կը գանգատին իրենց փոխադարձ անտարբերութենէն. ո՞րն իրաւունք ունի. երկուքն ալ։ բայց վատն այն է որ ժողովուրդը միշտ կը տուժէ և յուսմպէտս կ'անցուցնէ ժամանակ մը զոր կրնար ազգային համար թանկագին արդիւնքներ արտադրելու գործածել։ Ա.յսօր որոշ գիտենք թէ Դարա-Հիսարցւոյ գրպանէն կ'ելնէ առաւել քան հինգ հարիւր ոսկի, մատակարարելու համար տասնեակ դպրոցներ, և ո՛չ օք կը խորհի կեդրոնացնել այդ հասոյթներ, պահելու համար ազգային դպրոց մը որ կարենայ համապատասխանել ազգային արժանապատուութեան և տայ աւելի իրական արդիւնք։ Ժողովրդեան կարող դասն արհամարհոտ աչքը կը նայի ամեն ազգային ձեռնարկի, խոյս կուտայ ազգային գործերէ և կառավարական որ և է պաշտօն նախապատիւ կը համարի։ Իսկ երկրորդ դասակարգն, ենթակայ առաջնոյն ազդեցութեան, զուրկ կը գտնուի նիւթական ու բարոյական միջոցներէ, տնօրինելու համար ինչ որ կը պահանջէ ազգին շահը։ Իսկ երիտասարդ գործիչներ կամ երիտասարդութիւն, առանց հերքելու երիւզի, կրնանք ըսել թէ չկայ ամենեւին։ Երիտասարդական աւիւն որ այլուր փոքր ի չատէ ազգին օգտակար կը հանդիսանայ՝ բոլորովին մարած է ասա, և արդէն յուսալի չէ որ թերակիրթ, չքսեմք անուս, երիտասարդութենէ մը մեծ ծառայութիւններ սպասէ ազգն։ Ցաւալի է արդարեւ այս վիճակ, բայց տխուր ճշմարտութիւն մ'է ինչ որ յայտնեցինք և դժբաղդաբար չենք յուսար որ մօտաւոր ապագայի մէջ, այն ալ այս ընթացքով, յեղաշրջում մը կրէ դէպ ի բարին։

—Ինչպէս ծանուցած եմ, կարգ մը ամուսնական խնդիրներ երեւան եկած են։ Կան նաեւ իսօսեցեալք որ բաժնուիլ կ'ուզեն։ Ս. Առաջնորդն այս անպատեհութեան առաջքն առնելու համար միջոցներ ձեռք առաւ. նկատելով որ նշանտուութեանց ժամանակ քահանայից ներկայութիւնը պաշտօնական ձեւ մը կուտայ գործոյն և ապա, երբ երկուստեք բաժնուիլ ուզուի, դժուար կ'ըլլայ լուծել նշանտուութիւնը որ, բատ եկեղեցական կանոնաց, կէս պակ ըսել է, որոշեց և ծանոյց ժողովրդեան թէ այսուհետեւ նշանտուութիւնը քահանայից ներկայութեամբ չպիտի կատարուի, որպէս զի յետոյ, երբ առանց օրինաւոր պատճառի ի բաս հաճոյս երկու խօսեցեալք բաժնուիլ ուզեն, քահանայից միջնորդութեան չդիմեն. սոքա ամուսնութենէն սուղ ժամանակ առաջ պաշտօնապէս պիտի միջամտեն և օրհնեն նշանտուութիւնը։

—Բէյթի գործառնութիւնք ի մասին սպառման ծխախոտի, թէեւ փոքր ինչ ընդարձակուած են այժմ, բայց հեռի են տակաւին յուսացուած կէտին հասնելէ։ Զալ՝ որ կարեւորագոյն ֆաղմ'էր, բաժնուեցաւ վերջերս Դարա-Հիսարէն, և յանձնուեցաւ Ա.յտընի կուսակալութեան. այդ ֆաղ, առաջին փորձերով իսկ, ցոյց տուաւ թէ ապագային՝ ծխախոտի սպառման համար՝ կարեւոր հրապարակ մը պիտի լինէր։ Կառավարութեան ինչպէս և Բէյթի հասոյթք մինչեւ յառաջիկայ մարտ՝ Դարա-Հիսարի կը պատկանին, թէեւ արդէն յարաբերութիւնք Ա.յտընի հետ կատարուիլ սկսած են։ Տեղւոյս փոխ-գործակալութիւնը բնիկ դէտերէն ըստ արժանւոյն օգտուիլ չգիտնալով՝ հարկադրուեցաւ անոց տեղ Կուտինայի Զերքէզներ և այլ օտարականներ դնել. սակայն սոցա թիւը միշտ անբաւական է։ Վերջերս Կուտինայի սահմանագլխոյն վրայ բաւական թուով մաքսախոյսք ձեռք անցան, չնորհիւ Կուտինայու դէտերուն և մանաւանդ անոնց գլխաւորին, Զերքէզ Հասան յորջորջեալ որ յառաջագոյն իբրեւ մաքսախոյս նշանաւոր էր. 1,500 քաշ ծխախոտ և 14 ձի բռնուեցան։ Այդ անհարազատ վաճառականք հազիւ իմն ազատելով իրենց մորթը և մի քանի քաշ ծխախոտ, բոկոտն հասան ի Դարա-Հիսար. բայց ո՛չ միայն այս անյաջողութեան վրայ չյուսահատեցան՝ այլ նաեւ վերստին Պրուսայի կողմերը մեկնեցան նոր վաճառք բերելու համար։ Նոյնպէս անցեալ շաբթու խանութէ մը յիսուն քաշի չափ ծխախոտ ձեռք անցաւ։ Անցողակի ըսենք թէ բոլոր գործերը գործակալի մը և հաշուակալ-գանձապահի մը ձեռօք միայն կը տնօրինուին, հակառակ աշխատութեանց չափազանցութեան։ Ա.ռ այժմ ֆաղներու գործերն աւելի լաւ ընթացքի մէջ են քան երբեմն. բայց պէտք չէ կարծել թէ պահանջուած սահմաններուն հասած են, քանզի, նախորդ գործարանատերաց տուած տեղեկութեանց և Վեց անուղղակի տրոց Վարչութեան հմարատուութեանց նայելով՝ Դարա-Հիսարի այժմեան բովանդակ սպառումը նախորդին հետ բաղդատմամբ, հազիւ մէկ տասներորդը կը կազմէ։

—Մարդահամարի գործողութեանց վերջնական արդիւնքը թէեւ յայտնի չէ տակաւին, սակայն առնուած տեղեկութեանց համեմատ, քաղաքին մէջ 22 000ի չափ Թուրք և 4,500ի չափ Հայք կը հաշուին երկու սեռէ. իսկ գիւղերու մէջ դեռ կը շարունակուի արձանագրութիւնը։

—Ինչպէս ծանուցած եմ, կարգ մը ամուսնական խնդիրներ երեւան եկած են։ Կան նաեւ իսօսեցեալք որ բաժնուիլ կ'ուզեն։ Ս. Առաջնորդն այս անպատեհութեան առաջքն առնելու համար միջոցներ ձեռք առաւ. նկատելով որ նշանտուութեանց ժամանակ քահանայից ներկայութիւնը պաշտօնական ձեւ մը կուտայ գործոյն և ապա, երբ երկուստեք բաժնուիլ ուզուի, դժուար կ'ըլլայ լուծել նշանտուութիւնը որ, բատ եկեղեցական կանոնաց, կէս պակ ըսել է, որոշեց և ծանոյց ժողովրդեան թէ այսուհետեւ նշանտուութիւնը քահանայից ներկայութեամբ չպիտի կատարուի, որպէս զի յետոյ, երբ առանց օրինաւոր պատճառի ի բաս հաճոյս երկու խօսեցեալք բաժնուիլ ուզեն, քահանայից միջնորդութեան չդիմեն. սոքա ամուսնութենէն սուղ ժամանակ առաջ պաշտօնապէս պիտի միջամտեն և օրհնեն նշանտուութիւնը։

—Բէյթի գործառնութիւնք ի մասին սպառման ծխախոտի, թէեւ փոքր ինչ ընդարձակուած են այժմ, բայց հեռի են տակաւին յուսացուած կէտին հասնելէ։ Զալ՝ որ կարեւորագոյն ֆաղ մ'էր, բաժնուեցաւ վերջերս Դարա-Հիսարէն, և յանձնուեցաւ Ա.յտընի կուսակալութեան. այդ ֆաղ, առաջին փորձերով իսկ, ցոյց տուաւ թէ ապագային՝ ծխախոտի սպառման համար՝ կարեւոր հրապարակ մը պիտի լինէր։ Կառավարութեան ինչպէս և Բէյթի հասոյթք մինչեւ յառաջիկայ մարտ՝ Դարա-Հիսարի կը պատկանին, թէեւ արդէն յարաբերութիւնք Ա.յտընի հետ կատարուիլ սկսած են։ Տեղւոյս փոխ-գործակալութիւնը բնիկ դէտերէն ըստ արժանւոյն օգտուիլ չգիտնալով՝ հարկադրուեցաւ անոց տեղ Կուտինայի Զերքէզներ և այլ օտարականներ դնել. սակայն սոցա թիւը միշտ անբաւական է։ Վերջերս Կուտինայի սահմանագլխոյն վրայ բաւական թուով մաքսախոյսք ձեռք անցան, չնորհիւ Կուտինայու դէտերուն և մանաւանդ անոնց գլխաւորին, Զերքէզ Հասան յորջորջեալ որ յառաջագոյն իբրեւ մաքսախոյս նշանաւոր էր. 1,500 քաշ ծխախոտ և 14 ձի բռնուեցան։ Այդ անհարազատ վաճառականք հազիւ իմն ազատելով իրենց մորթը և մի քանի քաշ ծխախոտ, բոկոտն հասան ի Դարա-Հիսար. բայց ո՛չ միայն այս անյաջողութեան վրայ չյուսահատեցան՝ այլ նաեւ վերստին Պրուսայի կողմերը մեկնեցան նոր վաճառք բերելու համար։ Նոյնպէս անցեալ շաբթու խանութէ մը յիսուն քաշի չափ ծխախոտ ձեռք անցաւ։ Անցողակի ըսենք թէ բոլոր գործերը գործակալի մը և հաշուակալ-գանձապահի մը ձեռօք միայն կը տնօրինուին, հակառակ աշխատութեանց չափազանցութեան։ Ա.ռ այժմ ֆաղներու գործերն աւելի լաւ ընթացքի մէջ են քան երբեմն. բայց պէտք չէ կարծել թէ պահանջուած սահմաններուն հասած են, քանզի, նախորդ գործարանատերաց տուած տեղեկութեանց և Վեց անուղղակի տրոց Վարչութեան հմարատուութեանց նայելով՝ Դարա-Հիսարի այժմեան բովանդակ սպառումը նախորդին հետ բաղդատմամբ, հազիւ մէկ տասներորդը կը կազմէ։

—Մարդահամարի գործողութեանց վերջնական արդիւնքը թէեւ յայտնի չէ տակաւին, սակայն առնուած տեղեկութեանց համեմատ, քաղաքին մէջ 22 000ի չափ Թուրք և 4,500ի չափ Հայք կը հաշուին երկու սեռէ. իսկ գիւղերու մէջ դեռ կը շարունակուի արձանագրութիւնը։

—Կառավարիչ Նէֆիպ պէյ վաղը կը ժամանէ. նշանաւոր ազդայնոց խումբ մը ընդ առաջ ելած է մինչեւ Սանտրգլը, գաւառակ 9 ժամու հեռի։

—Դեղեցիկ օդեր վերսկան, գարնանային պարզութեամբ մը։ երկար տարիներէ հետէ ներկայ եղանակին տեսնուած չէ այսչափ պարզ, մեղմ և հընձոց նպաստաւոր օդ մը, որ, եթէ այսպէս շարունակէ, յոյժ նպաստաւոր տարի մը պիտի ըլլայ. առեւտուրք ալ գոհացուցիչ են. նշանակութեան արժանի է արմտեաց ժանդութիւնը։

ՊՈԼՈՒ, 15 դեկտ.

Անցեալ կիրակի օր՝ քաղաքիս Հայոց Թաղի ծայրը միայնակ տան մը մէջ բնակող 55 տարեկան այրի կին մը իւր տան ջրհորին մէջ խեղդուած գտնուեցաւ։ Եղեռնագործն՝ կասկածելի անձ մը լինելուն՝ անմիջապէս ձերբակալեցաւ կառավարութեան կողմէն ենկող քննչաց ձեռամբ։ Սոյն եղեռնագործութեան շարժառիթն հետեւեալ կերպով կը պատմուի.

Հայազգի անձ մը անցեալ ամիս դբրացեաց միոյն հետ կռուի բռնուելով՝ հակառակորդը կը ծեծէ. զրկեալը կառավարութեան դիմելով կը բողոքէ. վկայ պահանջուելով՝ յիշեալ կինը կ'երթայ ի վկայութիւն, որով այդ անձը կը բանտարկուի Բանտին մէջ, քանի մը մարդոց ներկայութեանը՝ այդ անձը սոյն կնոջ լաւ հատուցում մը տալ կ'առաջադրէ, և բանտէն ելնելէն չորս օր վերջը սոյն վրէժխնդրութիւնն անլուր պղծագործութեամբ մ'ի գործ կը դընէ, որ բժշկական մանրակրկիտ քննութեամբ մը և ակներեւ ապացոյցներով ապացուցուեցաւ։ Զարագործք թէ և դեռ խոստովանիլ կը դժկամակի, սակայն կառավարութիւնը խիստ քննութիւն մը բացած է, և կ'ըսուի թէ մօտ օրերս յանցապարտն իւր արժանի վճիռը պիտի ստանայ։

—Զրոյց մը կը պտտի թէ քաղաքիս Մութասարրիֆ Վաեմ. Իսմայիլ պէյն՝ Պրուսայի կուսակալ պիտի անուանի։ Իրաւամբ արժանի է աւելի բարձր և կարեւոր պաշտօններու. արդէն ծանօթ է նորա արդարադատութիւնն, անկողմնակալութիւնը, լեզուագիտութիւնն և մանաւանդ գործունէութիւնը, զորս վերջերս ցոյց տուաւ կեսարիոյ թղթատարը զանոնց աւազակաց հետքը գտնելով։

—Անցեալ ամսոյ վերջերը տեղւոյս Թաղական խորհրդոյ սովորական գումարման մէջ վարժարանիս դասատուն աղջկանց կողմը վարժուհւոյ մը և ձեռագործութեան պէտքն զգացուց. Թաղական խորհուրդը նկատելով աղքատոցս նիւթական անձուկ վիճակն, որք անկարող են դպրոցի 50 ոսկւոյ չափ ծախսն հոգալ, Ազգանուէր-Հայու հեաց ընկերութեան Դործադիր ժողովոյ խնդագիր մը յղելով՝ խնդրեց որ գէթ մի տարւոյ համար վարժուհի մը ղրկելու չնորհ ընել բարեհաճին։

—Տեղւոյս ազգային արդէն տասնարիէն աւելի է որ հոգեւոր հովուէ զուրկ մնացած են. առաջ Էնկիւրիի Առաջ. վիճակի թեմ էր, այլ տեղւոյն հեռաւորութենէն Ս. Առաջնորդ տեղս գալ և մխիթարել չէին բարեհաճեր մէկուէս տարիէն աւելի է որ Պոլսոյ Նիկոմիդիոյ թեմ ըլլալ կը փափաքին. սակայն չգիտենք թէ ի՞նչ պատճառաւ Կեդրոնական Պատգամաւորի Վարչութիւնը ի նկատի չառնուր և զարժանն չտնօրիներ, որով կրօնը չահանդիր և տգէտ կղերաց ձեռքը պարզապէս գործիք մ'եղած է, ազգայինք կը կեղեքուին և ամեն գեղջուկ անարգել կը գործուի։

Ցորդ օրող չգտնուելուն դպրոցական պիտոյից համար իրենց զաւակաց ստակ տալ չեն ուզեր, իսկ քահանայից տուրքերն՝ լիովին կուտան նշովքէ վախնալով. դպրոցն քահանայից աչքին քար դայթակղութեան կերևայ. ազգն հատատ եկամուտ չունի. Թաղական խորհուրդն ըստ կարողութեան տուրքեր յատկացուցած է. մինչեւ ցարդ 1 ոսկի հաւաքուած չէ. պատճառն յորդոր կարդացողի բացակայութիւնն է։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՇԱՀԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ, ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԱՌԹԻՒ ԲԵԴՐՈՊՈՒՐԿ, 14 դեկտ.

Վերջին ժամանակներս ռուս կառավարութիւնը սկսած է առանձնապէս մեծ ուշադրութիւն դարձնել Կովկասի և անդրկովկասի փոքր ազգութիւնների վրայ. նա այժմ գլխաւորապէս ֆաղնի, զանազան միջոցներով մեծ փութաջանութեամբ հետեւում է նրանց ներքին գործերին և դէպքը յաջողածին պէս միջամտում ու մեծ հարուած տալիս այդ խաղաղ ժողովուրդների յոյժ կարեւոր ազգային կենսական շահերին։ Մենք մեր գրութիւնների մէջ, ուշադրութիւն կը դարձնենք գլխաւորապէս այն կարգադրութիւնների վերայ, որոնք սոսկ Հայերին են վերաբերում։ Կառավարչական այդ կարգադրութիւնների վրայ խօսելէ առաջ, աւելի կարեւոր նեւ համարում բացատրել այն երեւոյթը, թէ ինչո՞ւ գլխաւորապէս այս վերջին տարիներում է ռուս կառավարութիւնը առանձնապէս հետամուտ եղած Հայերի ներքին գործին ու նրանց վերայ բաւականին անհաշտ աչքով նայում։

Առհասարակ, ամէն մէկին, ով որ միայն հետամուտ է եղած արբապետող մեծ ազգերի քաղաքականութեանը դարերի ընթացքում, պարզ ակներեւ յայտնի է, որ համարեա թէ դրանց ամէն մէկի դիտաւորութիւնն է եղել կլանել փոքր ազգութիւններին և ձուլել տիրող տարրի հետ։ Ա.յս դէպքում ռուս կառավարութեան քաղաքականութիւնը աւելի տխուր և մռայլ պատկերներ է մեզ ներկայացնում։ Դեռ շատ երկար տարիներէ ի վեր հպատակ փոքր ազգութիւններին ի մի ձուլել ռուս ազգի հետ, դա՝ ռուս քաղաքականութեան ամենանշանաւոր խնդիրներից մէկն է կազմում։ Մի որոշ գոյն կրող ռուս կէս-պաշտօնական մամուլի արտայայտած սկզբունքները, նորա բռնած պախարակելի ուղղութիւնը հպատակ փոքր ազգութիւնների նկատմամբ, հէնց իսկ տիրող կառավարութեան այդ ձգտումների արգասիքն են։ Այդ աշխարհածաւալ տերութեան մէջ, ինչ որ ռուս ազգին չէ պատկանում, ռուս դրօշի չէ երդում և օրինաբոյս եկեղեցուն չէ յարում կամ նրանից հեռու է, այդ բոլորը, ռուս կառավարութեան և հեռատեսէս գրան արձագանք եղող մամուլի տեսակէտից արժանի չէ ֆոյուֆնեան, պէտք է, անքնական է, և այսպիսի չատ անմիտ, անհեթեթ դատողութիւններ։

Ինչ տեսակ հաւատարմութեամբ կամենում էք վերաբերուեցէք դէպի Զարը և նորա բոլոր կարգադրութիւնները, որքան օրինաւոր քաղաքացիութեան հաւնստ դերը կատարում էք, բայց քանի որ տարիների ընթացքում դէպի ռուս կառավարութիւնը գործնականապէս մի ծառայութիւն չէք արել, –(օրինակ, ինչպէս Ս. Սինոդի այժմեան դատախազի ջանքերովն, Աչտարակում երեք–չորս տարի առաջ արքունական դպրոցի բացուելուն ի վնաս ազգային դպրոցի)—, այն է՝ այն հատարակութեան չահերի դէմ չէք գնացել, որին դուք ինքներդ էք պատկանում, դուք եւս վերջ ի վերջոյ որ եւ է մի կերպիւ կառավարութեան առաջ յանցաւոր անհաճոյ մարդը իր անձը ազատ կացուցանելու համար, մի ամբողջ ժողովրդի գլխի մատնիչ է ներկայանում. այսպիսի երեւոյթներ աւելի տեղի են ունենում Ղարաբաղի կողմերում, իսկ Երեւանու հանրածանօթ խնդրում մի դասակարգ պաշտօնեայներ և քաղաքացիներ իւրեանց պարագլուխ ունեցան տեղւոյն նշանաւոր վաճառականներից մինը։

Մօտերս հայաքնակ քաղաքներից մէկում հասարակութեան հաշուով հաստատուած հայ ընթերցարանը կառավարութեան աչքին փուշ երեւալով, նահանգապետի (վրացի) կարգադրութեամբ յանկարծ փակվում է և ընդմիշտ դադարում է գոյութիւն ունենալուց։ այնուհետեւ որքան ճիգ, աշխատութիւն ձեռք առնուեցան նորից մի այլ կերպ, մասնաւոր մարդկանց, մինչեւ իսկ օտարազգի մէկի սեպհականութեան անուան պարտուակի տակ վերականգնելու, արդիւնք չունեցան այդ բոլոր ջանքերը և այնպէս խեղճ հասարակութիւնը զրկուեց լուսաւորութեան ասպարէզը տանող մի յոյժ կարեւոր հիմնարկութիւնից։

Միաժամանակ այս դէպքի հետ, արքունական ծառայութեան մէջ գտնուող մի հայ պաշտօնեայ ստիպուած է լինում անյապաղ թողնել իւր պաշտօնատեղին առանց որևէ մի բացատրութեան և տեղափոխուիլ Ռուսիայի մի այլ հեռաւոր քաղաքը։ Դորա պատճառը, ինչպէս յետոյ յայտնի եղաւ, նորանում է կայացել, որ այդ պաշտօնեան մասնակցած է եղել ինչպէս ընթերցարանի, նոյնպէս և մի այլ հասարակական գործին։ Նոյն վիճակին ենթարկվում է ամէն մէկը, ով որ միայն, ինչպէս ասացինք, որևէ մի կերպիւ առիթ է տուած կառավարութեան կասկածը իւր վրայ դարձնելու։ իսկ այդ տեսակ առիթներ չատը, ամէն մի բարեկիրթ մարդու համար, նա մանաւանդ բարեկիրթ հայուն իւր չրջանում, յոյժ դժուար, խորթ և անբնական մի բան է, ըստ որում այդ առիթներն ահա ինչումն է կայանում։ Եթէ դուք արքունական պաշտօնեայ էք, պէտք է որ հայ մասուլից, ազգային հասարակական գործերին մասնակցելուց, մի խօսքով այն ամեն մի բանից որ սոսկ կառավարչական պաշտօնեայի սահմանափակ չրջանից դուրս է, հեռու կենաք և հլու մի պաշտօնեայ նկատուէք. իսկ մասնաւոր գործերով զբաղուողներին պէտք է հասարակական խնդիրներին միջամտելուց միանգամայն ընդ միշտ հեռու մնալ, ինչպէս առած է մի բարձրատեսիան վրացագրի ռուս պաշտօնեայ մի հայ մարդու, որին նոյնպէս ուված են եղել խառնել գործին մէջ։ Կառավարչական խստութիւններ երբեմն այն ստիպմանին ծայրահեղութեան են հասնում որ մարդու ծիծաղ են յարուցանում. Ահա՛ ձեզ մի օրինակ. հայաքնակ քաղաքներից մէկում տարիների ընթացքում մի հայ օրիորդական դպրոցի չինութեան ճանապարհի վրայ տախտակեայ մի վերնագիր է խփած լինում «Հայոց օրիորդական դպրոց» երեք խօսքը, որի վրայ հայ և ռուս լեզուով գրուած է լինում։

Ինչ էք կարծում. մի օր խոյսն այդ տախտակեայ վերնագիրը նահանգապետի խիստ հրամանաւ վեր է առնվում իւր տեղից, ինչու որ «Հայոց օրիորդական դպրոց» երեք խօսքը վերի կարգում նախ հայերէն գրով է գրուած եղել, իսկ յետոյ ռուսերէն։ Մի նախանձախնդիր պատանի այս իրողութեան վրայ պատմելով հարիւր տարիքին հասած մի պատկառելի հայ ծերունւոյ, հետեւեալ պատասխանն է առնում նորանից. «Որդի ջան, ախր խմ ի՞նչ գործս է ջրի խոր ակը լցնանալը որ խեղդուիմ, քանի որ կարիվ է գազանքը (եղերը) սպանիկ տեղը լցնանալ և փորձանքից ազատ լինիլ։» Եւ արդարև չատ դէպքերում մերոնք իրանք են պատճառը, որ կառավարութեան ուշադրութիւն իրենց վրայ են հրաւիրում։ Մենք մեր կողմից չատ իրաւացի ենք գտնում այդ պարզ ծերունու առարկութիւնը՝ թէ քանի որ կարելի է միայն Հայերէն վերնագրով էլ բաւականանալ, այլ եւս ի՞նչ հարկաւորութիւն կայ ռուսերէն եւս գրելու և այդպիսով բորբոքվին ի դուր տեղը կառավարութեան անբաւականութիւնը յարուցանելու և հետեւապէս կասկածների տեղի տալու. իսկ հակառակ դէպքում, մի օրինակ էլ կամ ռուսերէն լեզուով գրել, կամ թէ՝ եթէ հայի հպատակութեան հաւատարմութիւնը որ և է մի նահանգապետ վերնագրի վրայ նախ ռուսերէնը գրելու մէջ է տեսնում, կառավարութեան այդ անվեղ, բայց և միևնոյն ժամանակ խոր նշանակութիւն ունեցող ցանկութեանը ի՞նչու բաւականութիւն չտալ. բայց և այնպէս միակ հայերէնը վերադասելի է։ Առ հասարակ ասած, պէտք է ի նկատի առնու հայ ժողովուրդը, որ թէ՝ հասարակական և թէ՝ մասնաւոր հիմնարկութիւնների վերաբերեալ վերնագիրները ռուս կառավարութեան բարձրատեսիան պաշտօնեաներին ամէն ուրեք մեծ հոգացողութեան մէջ է ձգած, ինչպէս անցեալ տարի Թիֆլիսում տեղի ունեցող դէպքը եւս պարզ ապացուցանում է այդ երեւոյթը։ Մի յարգելի եւրոպատարդ խանութպան իւր կրպակի ճակատի վրայ «Հայաստան» անունով ռուսերէն լեզուաւ մի վերնագիր է խփել տալիս. կէս ժամ չանցած չուարաւած խանութպանը ստիպուած է լինում խլոյն և եթ վար առնել այդ, չարաբաստիկ տախտակը. բայ ի այդ մեծ դժուարութեամբ հազիւ հազ կարողանում է ապացուցանել կառավարչական պաշտօնեային որ ինք վերոյիշեալ վերնագիրը ընտրելով ոչ մի բան ի նկատի չէ ունեցել, այլ թէ լոկ իր երկրի անունը միայն յիշատակել։ Տարաբաղդաբար բոլոր հայաքնակ քաղաքների նահանգապետներն էլ, իրենց կառավարչապետով այնպիսի հրելու պաշտօնեաներ և դէպքերի անյաջող բերումբ հայութեան թշնամիներ են ներկայացնում, որ այդ կողմերում հայ հասարակութիւնների թէ՝ մասնաւոր և թէ՝ հասարական չահերի պաշտպանները օր առաջ բաւականին մեծ դժուարութիւններ է յառաջացնում։ Ռուս կառավարութեան Հայերի դէմ գործ դրած քաղաքականութեան մի վնասակար կողմն էլ նորանում է կայանում, որ նա Հայերի և նրանց հետ միասին ապրող ժողովուրդների մէջ այժմ բացարձակ խստութիւններ է թողնում. օրինակ, Ղարաբաղի, Գանձակի և Երեւանի նահանգներում, Ռուս բարձրատեսիան պաշտօնեայները, որոնց ձեռքումն է երկրի, քաղաքի զէկը, մի առանձին յարգանքով են վերաբերվում դէպի Պարսիկ տարրը, իսկ Վրաստանի կողմերը դէպի Վրացիները, և այդպիսով այդ երկու տարրերին էլ միջոց տալիս աւելի անսպատ դիրք բռնել Հայերի վերաբերմամբ, Վրացիները աւելի ծանկամիտ մատնութիւններով և ժողովուրդը զրգռելով, իսկ Պարսիկները բացարձակ բարբարութիւններ գործելով, նամանաւանդ Շուշու, Բաքուի, Թերեւս և Գանձակու կողմերում։ Ա.յս դէպքում պէտք է ըսել, որ Երեւանի նահանգում Պարսիկ տարրը փոքր ինչ երկիւղ է կրում Հայից, այնպէս որ բացարձակ կարելի է ասել երկու կողմն էլ Քիրզիքական ոյժի կողմից համարեա թէ համաչասար դեր են կատարում. այն ինչ ամբողջ Ղարաբաղում, հայը պարսիկի առաջ երկիւղից զգոդողում է և մի տեսակ ստրկական ոգի է ցոյց տալիս թերեւս, և սրանով է բացատրվում և այն անմխիթար մի երեւոյթը, որ որ եւ է մի ծագած խնդրի առթիւ մէկ մէկ հայերիցը մատնութիւններ անող ստոր անձնաւորութիւններ են երեւան դալիս. կառավարութեան կողմից գործ դրած այս խարութիւնից է առաջ գալիս, որ այժմ պարսիկ տարրին յաջողվում է ամեն հայաբնակ տեղերում բարձր պաշտօններ վարել և դրանով է որ խեղճ, խաղաղ հայ ժողովրդի մասնաւոր չահերը միշտ փանդի են թարկուած իրաւունքիւնը աչքի առաջ պէտք է ունենալ։ Ով որ փոքր ի չատէ տեղեկութիւն ունի քաղաքներում ստիպանապետների և նրանց մեծ մասամբ պարսիկ օգնականների գործած մատամբ պարսիկ տարրերից, նա դեռ կը մեղադրի մեզ որ մենք փախստոտ ենք տալիս այդ տխուր երեւոյթների վրայ մանրամասնօրէն գրելուց։

Պարսիկ տարրի գլխաւորները–բէգերը մինչեւ այն ստոիճանին երես են առած կառավարութիւնից, որ օր ցերեկով Ղարաքաղում, Շուշում, Հայերի վերաբերեալ յարձակումներ, սպանութիւններ անելուց չեն քաշվում։ Եւ ի՞նչու պէտք է քաշուին, քանի որ առաջուց քաջ գիտեն, որ կառավարական հիմնարկութիւնները բաւականին ներողամիտ են վերաբերուելու դէպի իրանց չարագործութիւնները, կամ թէ հակառակ դէպքում, եթէ դատախազը կամ դատաւորը համարձակեն նոր ուարտած և մարդասիրական սկզբունքներով սնուած նոր պաշտօնեաներ են ներկայացնում, կոմիսարի կերպիւ իրենց ազգակիցների, միւս ծառայողների միջոցաւ նիւթական առատ միջոցի չնորհիւ վերջ ի վերջոյ հասնելու են իրանց նպատակին, և այդպիսով իրենց անձը ազատ կացուցանում։

ԶԱՆԳԱԿ

ՕԲՕՆ ՆԷՕՖ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Կալաթա, Թիւ 14, Թիւնէլին քով, Թիւ 14, Կալաթա

ՄԵԾ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ 1885 ՅՈՒՆՎԱՐ 4ԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ԲԱՑՄԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԿԵՐՊՈՎ

ԱԺԱՆ ԳՆԵՐ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Այն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Գալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՌԻԹ
Գալաթիա, Հալաճեան խան 16—17
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Յ. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կապայի խան

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿՐԱԿԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՒԶԻ ԽՈՂՈՎԱԿԱՑ
Միակ մեծերանոց Վիէննայի Բիւտ Կէպիւրք վաճառատան կրակարանաց
ԱՏԱՂԱՁԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՀԻՄՍՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ
ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ
24, Բէրջէմպէ—Բազար, Գալաթիա
ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՑ ԵՒ ԾԵՆՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵԱՑ
ՆՈՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՆՈՑ
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻՆԷՆՆԵՐ
ԴԱՆԱԿ ԵՒ ԵՐԿԱԹԵԼՆԵՐ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՅԵՂԱՄԵՆԵՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԴՂԱՄԵՐ

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍԵԼԻ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՑՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
204. — Մահմոտ Բաշա Բլուխ, Բէյ — 204.

ՍԵԼԻ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յաճախողք գէթ մի անգամ փորձելով կրնան հասկնալ։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՑՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մաղեր որ ի բնէ շագանակագոյն բայց ճերմակ մաղերով խառն են։ Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մաղերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առանց աղտոտելու մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շագանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղադրութեամբ ղլատակար հետևանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատուներէն։ Դիները յոյժ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 0|0 զեղչ կը լինի։

12—52

Ա.ԶԴ

ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ԶԷՐ ՈՒՆԵՆՈՒ

ԵԹԷ ԳՈՐԾԱԾԷՔ

(Ժիռոնտի) Սուլագ գաւառին Պէնէտիկս եան կրօնաւորաց, Ակուայ մաքրող փոչին կամ դեղը որ 1880ին Պրիւսէլի մէջ 2 ոսկի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373ին Բիէր Պուրսօ ֆըբանսացի Կրօնաւորը։

ԶԵՆՕՊԻՒ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ. մաղերուն իրենց բընական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՒՀՕՐԻ ԲՈՒՏՐԱ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ շարունակ գործածուելով մորթը կը դեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ա՛ և է այլայլումէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբենուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարան

Վայրկենական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մ'է, որ մորթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թոմսընի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար։

ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսոյի, մաղ թափելու դէմ, որ թաղանթը ները կը հանէ և դեղեցիկ մաղեր կը բուսցընէ, շարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԵՒԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսոյի, դեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ ելն։

ԷՔՍՕԹՐԷ, Բուշէնէպէ համար, ամեն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեղակնակէզ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. —Ընդհանուր գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւկիւրի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ դէմ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օսմանլի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանոն	4,500
Անձել	3,000	Մարէնկո	4.300
Արկօ	1,300	Մարսոտին	2,500
Պասսանս	3,500	Մէլը	2,000
Պօրտոմիս	2,200	Նէրս	2,000
Պրալս	2,000	Օթէլլը	5,000
Գէլլը	2,600	Օրլանոս	3,000
Գալիբոս	2,500	Օրլանդ	4,500
Գամէս	2,400	Օդէս	2,000
Գադ	2,000	Բասիթիք	1,200
Գոմ	2,700	Բալէրմ	3,200
Տիսս	2,500	Բասդեր	1,700
Տօմիս	1,800	Քիդ	2,800
Տրաբզ	2,600	Իմալթ	4,400
Էրզրում	2,600	Իմնարս	3,200
Ֆալկան	800	Ռոլլ	3,000
Ֆիլս	1,700	Թոմսոն	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Թոմէ	3.500
Կարլէ	5,500	Պալէնս	4,000
Կիդանս	2,200	Պաքֆ	2,000
Կոզլ	1,800	Սիրլիս	2,000
Կրօանս	2,200	Օրէնդ	4,300
Հանկօ		Թասոս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուիլքն	3,000
Հիսալէ	3,000	Թիկէր	4,300
Հիւմանէրդ	1,200	Թուլէս	2,800
Ճիսս	2,300	Քանդ	3,600
Քէլս	2,000	Եէսոս	3,600
Քօլնս	2,200	Զէկրա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Սէրէնս չոգենաւը, նաւապետ Մանի Անգ խայէն ատ եկաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռն պարպելէ յետոյ Օսէտա պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԻՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլէթ խան Գալաթիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլ, Մէնչիրիսանի և Օսմանլի դէմ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Դասաւորեալ
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Աքսարա	2,500	Ռոմբլա
Աղքատիա	2,500	Քրուիզանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուսիլիա	2,800	Ֆօթբրէտիլ

Բաբէլա չոգենաւը ի մտոյ Բոթիէն պիտի վերադառնայ և անմիջապէս Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա-Սոֆիա չոգենաւը Լիվերբուլէն ատ կ'ապատուի Նոյեմբեր 20ին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆԴ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որ կանոնաւորապէս կը բանի Լիվերբուլ և Մէնչիրիսանի դէմ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Անձերիան	2500	Ֆալմնեան	3700
Անգլասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտարլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Անթենեան	2500	Իպսիրիան	5500
Լասպիան	3700	Իպսիրիան	5500
Պալմիրիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քանթելեան	800	Լիվերբեան	2500
Սպրլենեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օբորթոյ	700
Էմիրջան	3700	Բերբիան	3800
Ֆալպիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ամբէնա չոգենաւը, նաւապետ Ֆիլիպոն, ամսոյս 22ին Լիվերբուլէն ատ կ'ապատուի ընդհանուր վաճառքով։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՆԳՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միսէթ խան, Գալաթիա

Նաւատեսք, Պարոնայք Ֆրէտ, Էվյլանտ և ընկ.
Գործակալներնին՝
Կ. Պոլիս, Իսմաթ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալտար, Պ. Պ. Քարլիր եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վանման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլերի.
Տիրա, Ա. Մ. Մավրոկորդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիգալ և ընկ.

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլ և Մէնչիրիսանի դէմ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Գասլրիս	3000
Տէլոս	4000	Նէլսինիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոսթրիս	3250	Աղրանդէք	1700
Թիպս	3250	Լոգիս	800
Մասլտա	3250	Ոլինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Մասիլա չոգենաւը, նաւապետ Թոմաս, ամսոյս 30ին ատ կ'ապատուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ չոգենաւք չբեռնուին յարգարուած են ճանապարհներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ.
Մէյսանլըք փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Պլէյս, Լիվերբուլ

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայ և Բիրէյի դէմ կանոնաւորապէս բանող

Պաթուտ, Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Էփրէրէն որ դեկտեմբեր 20ին Մարսիլիայէն և 1885 յունուար 6ին երեկոյեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ռիւմ, որ պիտի մեկնի դեկ. 30ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագնքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՆԻՆԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմճանէ փողոց, թիւ 141

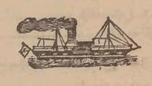

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որ ամբողջ տարի ամբողջ կը բանի Լիվերբուլէ և Մէնչիրիսանի դէմ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Պալթա	3,000
Ագլաս	3,000	Պորտքաթ	2,500
Ավերբ	3,000	Կանթ	2,500
Պոռնիա	4,600	Բավարիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բալտիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շեբպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմբարա	2,500	Սիտան	3,000
Կալլիա	4,000	Թարթիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթան	3,000		

Տեմբարա չոգենաւն յունվար 6ին Լիվերբուլէն ատ կ'ապատուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Գալաթիա

Մասկուայի և Եկատերինբուրգի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)
Մի քանի վայրկեանի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մեծագոյն գործիքի։ Եղունգները կը չոքուին։
Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՆԶԳԻ
Ռոմանոյէ

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԻՐՄԱՆԻ
Նման «Շարթէօղ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։
Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պերթէն եղբարց քով, Գալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

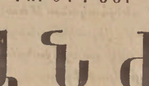

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 Դեկտեմբեր 1 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչև Դեկտեմբեր 31

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբօրէն կամուրջ ելնող շոգենաւոց երթեւեկումներուն ժամերը

Ժ. Ա. Թ.

2 30 Ր. և Ա. Գալ. Եէնիմ Մէղաբպ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Պէյն. Մրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Ամնավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32
3 45 Եէնիմ Մէղաբպ. Պէյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 20
4 20 Եէնիք. Պէյն. Մրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Ամնավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
5 Ր. և Ա. Գալ. Եէնիմ. Մէղաբպ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Պէյն. Մրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
6 Մէղաբպ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Պէյն. Մրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 23
6 45 Եէնիմ. Մէղաբպ. Պէյ. Թար. Պէյգօղ Բաշապ. Եէնիք. Մրկ. Գանդճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանդիլ. Ամնավ. Զէնկիլէք. Պէյլեր. Օրթ. Գուզկ. Պէշկ.. Իսկ. 4
8 15 Ա. և Ր. Գալ. Եէնիմ. Մէղաբպ. Պէյ. Թարապ. Եէնիք. Մրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Պէյնիա պիտի հանդիպի) 20
10 Մէղաբպ. Պէյ. Թարապ. Եէնիք. Մրկ. Ր. Հիսար Ամնավ. Օրթաք. Պէշիք. 28

Ամբավոտպէնէն կամուրջ ելնող շոգենաւոց ժամերը

2 30 Պէպ. Ամնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
3 10 Ամնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 21
3 50 Պեպէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ 28
4 30 Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ 1
5 Պեպէք Ամնավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ 32
10 45 Հիսարէն Զէնկիլէքէյ ուղղակի կամուրջ 19
11 10 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ 4

Ասիական եղեբրէն կամուրջ ելնող շոգենաւոց ժամերը

2 30 Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ 4
3 Պէյ. Բաշապ. Ր. Բ. մանչ. Գանդճ. Ա. Հիսար Գանդ. (Գանդիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
3 35 Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլերպէյի Գուզկունճուք 22
4 15 Պէյլիքտերէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանդիլի Վանիք. Զէնկիլ. Պէյլեր. Գուզկունճուք Պէշիքթաշ 17
4 35 Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլերպէյ Գուզկունճուք Իսկիւտար 21
8 45 Պէյլիքտերէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլէքէյ Պէյլերճէյի Գուզկունճուք Իսկիւտար 22
10 25 Գանդիլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղբէր երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամնավուտքէյ Պեպէք Ր. Հիսար Միրկեան Եէնիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէղաբպուրնու Եէնիմահալլէ Ր. Գալաթ 33
3 45 Գապաթաշ Իսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէյ Պէյլերպէյ Զէնկիլէքէյ Ամնավուտքէյ Գանդիլի Ա. և Ր. Հիսար Գանդրճա Միրկեան Եէնիքէյ Բաշապահճէ Պէյգօղ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէղաբպուրնու Եէնիմահալլէ 4
5 30 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամնավուտքէյ Պեպէք Ր. Հիսար Պէյանճքէյ Էմիրկեան Մեհեմիա Եէնիքէյ Պէյգօղ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէղաբպուրնու Եէնիմահալլէ 19
6 45 Իսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէյ Պէյլերպէյ Զէնկիլէքէյ Ամնավուտքէյ Գանդիլի Ր. Հիսար Գանդրճա Միրկեան Եէնիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ 22
8 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Ամնավուտքէյ Պեպէք Ր. Հիսար Միրկեան Եէնիքէյ Թարապ. Պէյլիք. Մէղաբպուրնու 28
10 30 Ր. Հիսար Պէյանճքէյ Միրկեան Մեհեմիա Եէնիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէղաբպուրնու Եէնիմահալլէ 32
11 10 Եէնիքէյ Թարապիա Պէյլիքտերէ Մէղաբպուրնու Եէնիմահալլէ 20
11 30 Պեպէք Ր. Հիսար Պէյանճքէյ Միրկեան Մեհեմիա Եէնիքէյ 19

Կամուրջէն Ամնավուտքէյ Երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

4 Ուղղակի Ամնավուտքէյ 1

4 30 Ուղղակի Պեպէք 32
9 50 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամնավուտքէյ Պեպէք Ր. Հիսար (Վոսփոր եղող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշ Ամնավուտքէյ Պեպէք 4
11 5 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամնավուտքէյ Պեպէք (Եէնիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամնավուտքէյ Պեպէք 21
12 — Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամնավուտքէյ (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիքթաշ) 4

Կամուրջէն Ասիական Եէնիքէ Երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

4 Ուղղակի Գանդիլի 21
4 30 Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլէքէյ Վանիքէյ Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Պէյգօղ Մեղաբպ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մանչ.) 23
9 25 Գապաթաշ Պէշիք. Գուզկունճուք. Պէյլերպէյ Զէնկիլէքէյ Վանիքէյ Գանդիլի (Գանդիլիի գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանդ. Ա. Հիսար Գանդ. Ր. Բ. մանչ. Բաշապահճէ Պէյգ. Թար. Մեղաբպուրնու Գալաթայ 17
10 40 Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլէքէյ Վանիքէյ Գանդիլի Պեպէք (Գանդիլիի նաւամատոյցը Պէյգօղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 10 Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէպի Պէյգօղ 23
11 40 Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլէքէյ Վանիքէյ 28

ԻՍԿԻԻԴԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 30	8 10 Պէշիք	2 45	9 — Պէշիք.
3 —	8 55	3 20	9 35
3 30	9 45	3 50 Պէշիք	10 — Պէշիք
4 5	10 Պէշիք	4 25	10 35 Գ. (
4 35	10 30	4 50	10 50
5 5	10 50	5 25	11
5 40 Պէշիք	11 5 Պէշիք (	6 — Պէշիք	11 25
6 15	11 20	7 —	11 50
7 — Պէշիք	11 35	8 15	12 5 Գ. (
	12 5		12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջէն	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 30	8 10 Պէշիք	2 25	8 15
3 —	8 45	2 55	9 — Պէշիք
3 30	9 30	3 25	9 35
4 15	9 55 Պէշիք	3 55 Պէշիք	10 — Պէշիք
5 —	10 25	4 45	10 35
5 40 Պէշիք	10 50	5 30	11 —
6 15	11 30	6 10 Պէշիք	11 35
7 — Պէշիք	12 5	7 —	12 5

) Այս շոգենաւ Հրեից սոնեներուն և ուրբաթի կիրակի չպիտի երթեւեկէ։

ՀԱՐԼՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 45 Հարեմէն Պալաճաղ (բաց ի կիրակի օրերէն
5 30 Հարեմէն Պալաճաղ
11 Հարեմէն »
3 30 Կամուրջէն Հարեմ Պալաճաղ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 15 Կամուրջէն Հարեմ սնոտի Պալաճաղ
10 45 Կամուրջէն Հարեմ սնոտի Պալաճաղ (կիրակի օրերը ժամ 10.45ին)

ԻՍԿԻԻԴԱՐ ՍԻՐԻԼԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 Իսկիւտարէն Գապաթաշ
4 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իսկիւտար

Ծան. —Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց դանուած տեղը պիտի մնան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՋԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՋԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	ԹՈՒՌԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ																				
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.	ժ. մ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 14
Գումէ—գաբուլ	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 54	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնի—գաբուլ	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տավուտ փաշա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամսթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէտի—գուլէ	6